

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

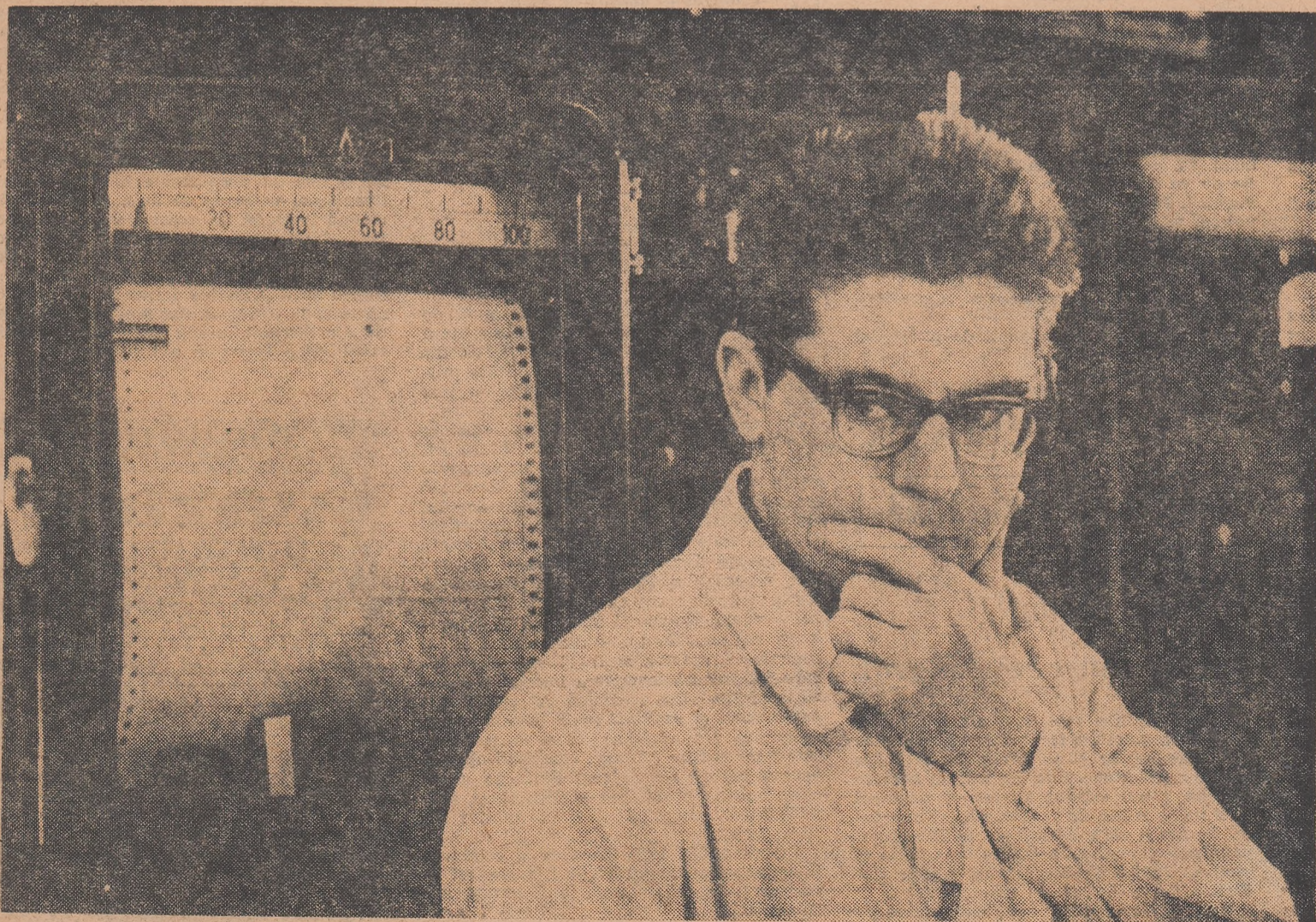
**Dublu salt spre
„planeta ghicitoare”**

**Esenin
și Isadora Duncan**

Căciulile de blană se poartă și iarna aceasta
(Model prezentat de Casa de Modă din Moscova)

ANTILUMEA PRINTRE NOI ?

In laboratorul de fizică
(Citiți în pag. 6-a „Lumea informației”)

PAGINA DE UMOR:

**„Un scris
neciteț”
în patru
variante**

ANUL XXI

48

(1080)

26 noiembrie 1965

12 pagini, 1 leu

Studentii

Linogravură de I. Kuzmin

BELETRISTICĂ

Visul

Vladimir Maiakovski și Iuri Tineanov au fost buni prieteni, iar la apariția romanului istoric al lui Tineanov, „Dizgrațiatul“, Maiakovski, care l-a apreciat foarte mult, i-a spus: „El, Tineanov, acum putem sta de vorbă ca de la stat la stat“. Ceea ce nu l-a împiedicat pe Tineanov să scrie șarja prietenească, pe care o publicăm mai jos, la adresa LEF-ului (Frontul artei de stînga) și a lui Maiakovski, unul dintre animatorii acestui curent care și-a afirmat existența pînă la începutul deceniului patru al veacului nostru.

Am visat că eram un membru al LEF-ului și că Vladimir Vladimirovici Maiakovski mă întreba, cu vocea lui de bas:

— Dumneata, Tineanov, ești cel care, după cite mi se pare, scrii romane istorice?

— Eu... — am răspuns cu o timiditate lașă.

— Dar ce, ești copil sau poate că ai uitat că în 1924, împreună cu Ciujak, am stabilit că nu e nevoie de așa ceva? — a continuat Vladimir Vladimirovici, pe un ton ceva mai aspru.

— Am uitat, i-am răspuns eu, cit se poate mai sincer, sperînd încă să aud laudele pe care le doream.

— Și, într-adevăr, de Ciujak uitasem.

— Și Zagoskin, Mohdovjev și Tolstoi au scris romane istorice, m-a mai mustrat Vladimir Vladimirovici, trecîndu-și țigara dintr-un colț al buzelor în celălalt. Nu-i nimic nou în asta. Dar ia loc și bea un pahar de ceai.

M-am așezat. Vladimir Vladimirovici m-a ridicat, însă, ușurel.

— Nu aici. Aici e locul lui Brik.

Scaunul era gol.

„A, așa arată vasăzică Brik“, mi-am spus eu, uluit.

— Tovarăși, v-am ascultat pînă la capăt, s-a auzit din nou glasul lui Vladimir Vladimirovici. Acum vorbesc eu. Nici un fel de literatură. De acord?

— De acord, a răspuns o domnișoară tunsă băiețește.

— Scrieți la ziare.

M-a cuprins îngrijorarea. La care? Eu scrisesem vreo zece pagini.

— La care? am întrebat și eu.

— Nu la un ziar anume, ci în general la ziare, m-a lămurit în șoaptă domnișoara care semăna cu un băiat.

— Tineanov, ai scris pînă acum la ziare? m-a întrebat Vitali Jemciujni.

— Uneori. Articole. Note, i-am răspuns eu în șoaptă.

— Note publică foaia industriei moscovite, mi-a atras atenția Vitali Jemciujni. Ești vasăzică un începător. Un băiețuș cu caș la gură.

— Și m-a bătut ușurel pe umăr. Deodată, spre surprinderea mea, un băiețuș foarte tînăr îi ripostă:

— Am fost pe la ziare. Nu ne primesc. N-au nevoie.

— Cum adică n-au nevoie? se miră Vitali Jemciujni. Dar asta e o comandă socială.

— Au spus că nu ne pricepem.

Cei de față izbucniră în hohote sardonice. Am început și eu să rid sarcastic. (Poate că îmi iartă romanul?).

— Atunci scrieți însemnări de călătorie, ca Vitali, spuse Vladimir Vladimirovici.

— Dar Karamzin a scris, se pare, de mult însemnări de... m-am trezit eu spunînd. Săvîrșisem o gafă de neiertat. Domnișoara mi-aruncă o asemenea privire, încît am simțit că îngheț pe scaun.

Băiețușul ripostă, totuși, din nou, obraznic:

— Și dacă n-am bani de bilet?

Era un cadru tînăr. M-am uitat la el cu ochi mari și am căpătat curaj.

— Da, cum e cu biletul? am întrebat și eu, obraznic.

— Kirsanov, spuse Vladimir Vladimirovici, a scris însemnările la el acasă, la Vanvanka. Tu vrei să scrii despre Paris. A scris Rodeenko.

— Tovarăși, amînti domnișoara, eu lucrez la o tipografie, corectez un roman.

— Nu ți-am dat cuvîntul, i-o tăie Vladimir Vladimirovici. În 1926, cînd luptam cu Polonski, am hotărît: la ședințe trebuie să fie disciplină. Bea ceai. Citește imediat niște versuri noi.

— Dar se pare că și Pușkin a scris versuri? am observat eu, gîndindu-mă că, critic, nu mai aveam nimic de pierdut. Și apoi, nici să fii un cadru tînăr nu e cine știe ce școlală.

— Dacă ar fi trăit Pușkin l-am fi invitat să lucreze cu noi, la LEF, îmi explică aspru prietenul meu Viktor Șklovski.

Am simțit dintr-odată că n-ar fi trebuit să-l amestec pe Pușkin.

— To-va-răși, ne acoperi cu vocea lui de bas Vladimir Vladimirovici. Citește versuri. Dar mai întîi împrejurările, apoi partea oficială. Asta la început, iar după aceea...

Stăteam și ascultam noile versuri ale lui Vladimir Vladimirovici, gîndindu-mă ce s-ar fi întîmplat cu Pușkin, dacă ar fi refuzat să colaboreze cu LEF-ul? Nikolai Aseev ar fi scris atunci un „Ghid pentru Pușkin“. M-am trezit, însă, bătînd tare din palme, întrucît Vladimir Vladimirovici terminase partea oficială. Apoi tot el citi versuri despre Pușkin și apoi despre Lermontov. Erau într-adevăr versuri.

Deodată, însă, m-am speriat și am ieșit din încăpere, fugînd.

Conînd așa, m-am ciocnit de o etajeră și mi-am cerut scuze.

Poate că era Brik?

Iuri Tineanov

MICĂ ISTORIE LITERARĂ

Un monument pentru un erou literar

Istoria Olandei este, într-o bună măsură, istoria unei lupte înverșunată pentru a smulge apelor pămînturile de care are nevoie agricultura. Zece de mii de hectare au fost astfel smulse apelor cu ajutorul unei vaste rețele de canale, diguri și ecluze. De aceea nu e de mirare că literatura, populară și cultă, a inclus în creația ei motivul luptei olandezilor cu forțele naturii.

Una din cele mai cunoscute opere cu această temă este povestirea „Patinele de argint“ a scriitoarei Mary Dodge. Anul acesta s-au împlinit o sută de ani de la apariția povestirii, dar farmecul ei a ră-

mas la fel de proaspăt. „Patinele de argint“ au fost traduse în nenumărate țări, iar în Olanda au atins o sută de ediții.

Eroul principal este băiețușul de 8 ani al unui paznic la o ecluză. Copilul se duce la un prieten de-al lui, care locuiește de cealaltă parte a barajului, pentru a-i duce în dar o pungă cu biscuiți. Cînd se întoarce acasă, aude un zgomot neobișnuit. Începe să cerceteze barajul și constată că în zidul de beton s-a produs o fisură, prin care scapă un șuvoi de apă. Copilul își dă seama că această mică fisură poate provoca mari pagube țării întregi. Se apleacă peste fisură și o include cu degetele lui. În zori, cînd îl descoperă trecătorii, el mai poate spune doar: „Am oprit apa. Chemați repede oamenii...“

Nu de mult, în amintirea eroului din „Patinele de argint“, în orașul Spaarnadam, de lângă Amsterdam, a fost ridicat un monument: statuia lui „Peter“.

(Din „Nedelea“)

— V-am adus amintirile mele, să le ecranizați...

IN MEMORIAM

V. V. Ermilov

S-a stins din viață, în vîrstă de 62 de ani, Vladimir Vladimirovici Ermilov, unul din criticii și istoricii literari de seamă din Uniunea Sovietică, a cărui activitate prodigioasă se întinde pe o distanță de mai bine de patru decenii.

În această perioadă el s-a afirmat ca un bun cunoscător al literaturii clasice ruse, consacîndu-i nenumărate studii în care s-a străduit să deschidă drumuri noi în interpretarea operelor lui Gogol, Tolstoi, Cehov și alții. În ultimii ani, revistele i-au găzduit cîteva studii interesante despre Dostoievski și Tolstoi. Dar numele lui Ermilov este deopotrivă legat și de exegeza creației lui Gorki și Maiakovski, Kataev și Malișkin, Makarenko și Krîmov, iar unele dintre studiile lui consacrate acestor scriitori sînt considerate fundamentale pentru istoria literaturii sovietice. Cu acuitatea de spirit ce-l caracteriza și sprijinit pe o bogată informație, el s-a străduit să-și afirme un punct de vedere propriu, cercetînd operele asupra cărora s-a aplecat dintr-un unghi care îmbina probitatea științifică și sensibilitatea autentică a unui iubitor de literatură.

Începînd din 1920, Ermilov a colaborat la numeroase publicații literare și a fost un timp, redactor șef la „Literaturnaia Gazeta“.

În ultimii ani de viață, în calitate de colaborator al Institutului de literatură mondială „M. Gorki“, V. V. Ermilov a condus colecțivul care s-a ocupat cu

OPINII

Fantasticul — astăzi și mîine

În discuțiile atît de frecvente astăzi despre romanul științifico-fantastic, ne atrage atenția un schimb de păreri din „Literaturnaia Gazeta“. Preopinienți? Scriitorul polonez Stanislav Lem și scriitorul sovietic Kirill Andreev.

Scriitorul polonez își exprimă opiniile într-un articol intitulat: „Este primejdioasă tehnica lipsită de primejdii?“ Se înțelege că răspunsul nu poate fi decît negativ și de aici antinomia pe care o relevă Lem: „Pe de o parte, scrie el, am dori cu toții ca omul viitorului să fie curajos, cutezător, capabil de autojertfere, animat de spiritul căutărilor creatoare, iar pe de altă parte facem tot ce ne stă în putință pentru a împiedica apariția acestor trăsături“.

Antinomia, spune mai departe Lem, se naște din dorințele noastre subiective, întrucît tehnica contemporană și, mai ales, cuceririle tehnico-științifice ale viitorului, prin marea lor perfecțiune, vor răpi orice risc chiar și celor mai îndrăznețe proiecte. El citează, spre convingere, un exemplu foarte simplu: de unde înainte cu treizeci de ani zborul peste ocean era o întreprindere plină de mari riscuri, ce solicita îndrăzneală aviatorilor, astăzi, datorită perfecționării mijloacelor aeriene de transport, o asemenea călătorie a devenit cît se poate de obișnuită, lipsită de incertitudini prea mari. Dezvoltînd raționamentul său și presupunînd că știința și tehnica vor evolua în același ritm sau chiar în ritmuri mai înalte, Stanislav Lem își pune o întrebare esențială privitoare la locul omului în epoca civilizației tehnice, la care răspunde, într-o manieră categorică, astfel: „...puternica dezvoltare a civilizației îi lipsește pe oameni de posibilitatea săvîrșirii unor fapte eroice, unor acțiuni îndrăznețe; nu le mai rămîne un loc în lăuntrul acestei civilizații, ci la periferia ei“.

Scriitorul sovietic Kirill Andreev răspunde confratelui său polonez cu un articol ce poartă titlul „Lem împotriva lui Lem“.

El se folosește, după cum rezultă chiar din titlu, de argumentele scriitorului Lem, extrase din opera lui, pentru a combate afirmațiile teoreticianului Lem din articolul citat. Astfel, Kirill Andreev îi amintește lui Stanislav Lem un episod din romanul acestuia „Norul lui Magellan“. După ce nava interstelară atinge viteza luminii, cosmonauții, în afară de istoricul Ter-Haar, sînt cuprinși de panică și sînt gata să se arunce pe hublourile navei. Intervenția lui Ter-Haar, care le amintește de eroismul strămoșilor lor, îi liniștește și le dă tăria de a trece peste această grea încercare. Iar într-un alt roman al lui Lem, cu o lume fantastică în care oamenii trăiesc „la periferia“ civilizației create de ei înșiși, chiar unul dintre eroi, El Bregg, se ridică împotriva acestei orînduirii, judecîndu-și cu asprime strămoșii, care au acceptat-o.

După părerea lui Kirill Andreev, perspectiva pe care o întrevide Stanislav Lem, fie și într-un timp foarte îndepărtat (milioane sau miliarde de ani), este falsă, în ultimă instanță, în aceeași vastă perspectivă. Omul este mai „veșnic“ decît atomul, întrucît formele moarte ale materiei, supuse entropiei, conduc inevitabil lumea spre „moartea termică“, în timp ce structurile biologice sînt mai puternice decît ele întrucît înving entropia și mențin stabilitatea instabilă a Universului.

cartea

MERIDIANE SOVIETICE

Oameni și pescăruși

Un soare palid și blind, o adiere ușoară dinspre mare, pescăruși planând deasupra apei foarte aproape de țărâm și multă, multă liniste. Este un peisaj tipic pentru litoralul Mării Baltice. Aici, pe țărmul leton, mai exact în orașul Ventspils și alte câteva localități, trăiesc livii, un popor vechi, înfrățit cu marea. Marea îl hrănește, marea a scos din adâncurile sale pământul sărac dar atât de pitoresc

În acest bloc de piatră, din apropierea localității Mazirbe, veche așezare a livilor, a fost săpată o inscripție care amintește de cumpănitul flagel abătut asupra poporului liv la începutul secolului al XVIII-lea

pe care îl populează. Și tot ea este acum martora înfloririi culturii și meșteșugurilor acestui popor de pescari și marinari de pe țărmul Balticeii.

Livii sînt descendenți ai unor triburi baltice amintite în cronicile străvechi. Cu timpul, ei s-au stabilit pe o fișie îngustă de pământ de pe țărmul nord-vestic al Letoniei de azi, unde au înființat câteva

Pescuitul este o îndeletnicire pe care livii o deprind din copilărie.

așezări mari, dintre care Ventspils este și acum un important port la Marea Baltică, căci apele lui nu îngheață niciodată.

La începutul secolului XVIII, meleagurile livilor au fost bîntuite de o cumpănită epidemie de ciumă. Nemilosul flagel a sîcerat mii de vieți. Se părea că harnicul popor se va stinge pentru totdeauna. Dar nu, livii au biruit pînă și ciuma. Înfruntînd veacurile, ei și-au păstrat cu băgănicie cîntecele, dansurile și tradițiile. Mazirbe și Kolka, două din cele mai vechi așezări au devenit adevărate centre de cultură ale livilor, cu școli cu

limba de predare livă, poezii și compozitorii din popor.

Astăzi, în puținele localități populate de livi pulsează o nouă viață. Pescarii livi brăzdează apele Balticeii cu pescadourile moderne. Trei din traulerele colhozurilor letone în care trăiesc multe familii de livi ajung pînă în Atlantic. Nu departe de așezarea Kolka este un loc celebru în toată lumea pentru sardelușele care se pescuiesc acolo. De altfel, pe întreg litoralul leton se înșiruie, ca ciupercile după ploaie, fabrici pentru conservarea peștelui ca și pentru afumarea, sărarea și marinarea lui.

Recent, la Kolka, a fost construită o nouă școală. Este o clădire cu trei etaje în care vor învăța 150 de copii. Tot aici, în vechea așezare a livilor, activează un ansamblu de amatori cunoscut în toată Letonia. Seara, după ce au descărcat în port o „recoltă” bogată de pește, tinerii pescari livi aleargă la club în pitoreștile lor costume naționale.

HIDROTEHNICA

Ingineri sub apă

Specialiștii de la Institutul de proiectări și cercetări științifice al flotei comerciale sovietice petrec în fiecare an aproape o mie de ore sub apă. Ei au hotărît să renunțe la serviciile scafandrilor și să verifice personal felul în care influențează diverși factori cum sînt hula, algele etc. rezistența și siguranța părții subacvatice a danelor, spargevalurilor și cheiurilor. Scopul final urmărit de entuziaștii cercetători este de a prelungi „viața” construcțiilor hidrotehnice din porturile comerciale.

Grupul de ingineri hidrotehnicieni care înfruntă astfel „inamicul” la el acasă au în arsenalul lor, ca instrumentar auxiliar, echipament sportiv pentru deplasarea sub apă, iar ca mijloace de luptă propriuzise aparate moderne pentru studii și fotografierea sub apă. Aparatele de fotografiat „Ghidrostat” și „Ghidrosaliut”, camera de filmat „Ghidrokonvas”, aparatul de luminat și „pilotul subacvatic” cu ajutorul căruia se orientează bine pe sub apă și pot efectua diverse măsurători, ca și alte dispozitive și aparate, au fost realizate chiar de acești specialiști și verificate în apele mărilor Neagră, Baltică și în alte bazine. Cîteva din aceste aparate au intrat, după probe, în producția de serie.

Inginerii sportivi lucrează acum curent în condițiile puțin obișnuite ale noului loc de muncă: sub gheață pe geruri de minus 15 grade, pe furtuni de trei grade și curenți mari, la adîncimi de pînă la 12 metri.

Concomitent cu studiile obișnuite, hidrotehnicienii amintiți se ocupă și cu problema utilizării în porturi a televiziunii subacvatice. În acest scop, ei pregătesc acum o expediție pe insula Sahalin.

CONSTRUCȚII

Clădiri la înălțime

Moscova crește mereu în înălțime. Clădiri impunătoare, cu cîte cincisprezece și mai multe etaje își conturează profilul pretutindeni, în toate cartierele capitalei sovietice, așa încît, în curînd orașul își va schimba mult înfățișarea.

Cel mai mic dintre acești zgiric-nori va fi cel ce urmează a se construi pe strada Vorovski, una din cele mai vechi artere ale capitalei. Destinată școlii de muzică „Gnesin”, clădirea va avea 13 etaje dintre care 12 vor fi ocupate de cele 85 de clase, iar ultimul de o vastă sală pentru cultură fizică. O clădire auxiliară, care în cursul zilei va adăposti o cantină cu 100 de locuri, va putea fi transformată seara în cafenea. Deasupra cantinei va fi amplasată o sală de concert în care, în anumite împrejurări, vor fi proiectate și filme pe ecran panoramic.

La Ostankino, unul din cele mai frumoase cartiere ale Moscovei, cu vechi palate transformate în muzee, cu eleștee pe care plutesc grațios lebede și alei umbroase, atît de prețuite în timpul verii începe să se vadă uriașul pilon de televiziune care urmează să atingă o înălțime de 525 de metri. Deocamdată, turnul a ajuns la 190 de metri, prefăcînd în pitici stejarii multisecolari din preajmă, dar aceasta — cum am văzut — este numai a treia parte din înălțimea proiectată. În fiecare săptămînă el crește însă cu 5,25 metri, așa încît afirmația locuitorilor

Moscovei că „se ridică vîzînd cu ochii” e cît se poate de întemeiată. O instalație complicată, o macara ultramodernă, ridică fără răgaz încărcăturile de beton și armătură de fier folosite la construcția zidurilor turnului. După ce zidurile au crescut cu cei cinci metri și un sfert prevăzuți săptămînal, macaraua își ridică suporturile și „se cațără” mai sus.

Nu peste mult timp macaraua va ajunge la etajul unde va fi amenajat un restaurant, adică la 328 de metri înălțime. Mai sus, pe ultima platformă, va fi amenajată o cafenea de unde va putea fi admirată întreaga panoramă a Moscovei.

Tot în cartierul Ostankino se află Expoziția realizărilor economiei naționale a U.R.S.S. În vastul parc care i adăpostește pavilionele a început recent construirea a două noi și impozante clădiri pentru prezentarea expozițiilor internaționale și a ultimelor realizări ale științei, tehnicii și culturii sovietice. Suprafața ocupată de primul pavilion, care va fi dotat și cu o sală de întruniri și conferințe cu 1600 de locuri, va însuma 14500m². În anul ce vine una din cele două clădiri va găzdui o expoziție internațională de mașini agricole. În sfîrșit, un alt mare șantier al cartierului. E vorba de o fabrică de brinzeturi cu cinci etaje.

La fiecare 75 de zile un nou oraș

Un număr recent din „Pravda Vostoka” arată că în ultima jumătate de veac populația republicilor sovietice din Asia centrală a sporit de mai bine de două ori și se ridică în momentul de față la 16,5 milioane locuitori.

La fiecare 75 de zile, în medie, ia naștere o nouă așezare urbană.

Ritmul acesta impetuos de dezvoltare se explică prin împrejurarea că în republicile sovietice din Asia Centrală sînt puse în valoare mereu alte teritorii și încep să fie exploatate noi resurse naturale, ca și prin prelucrarea tot mai intensă a fașa locului a multor materii prime agricole și minerale.

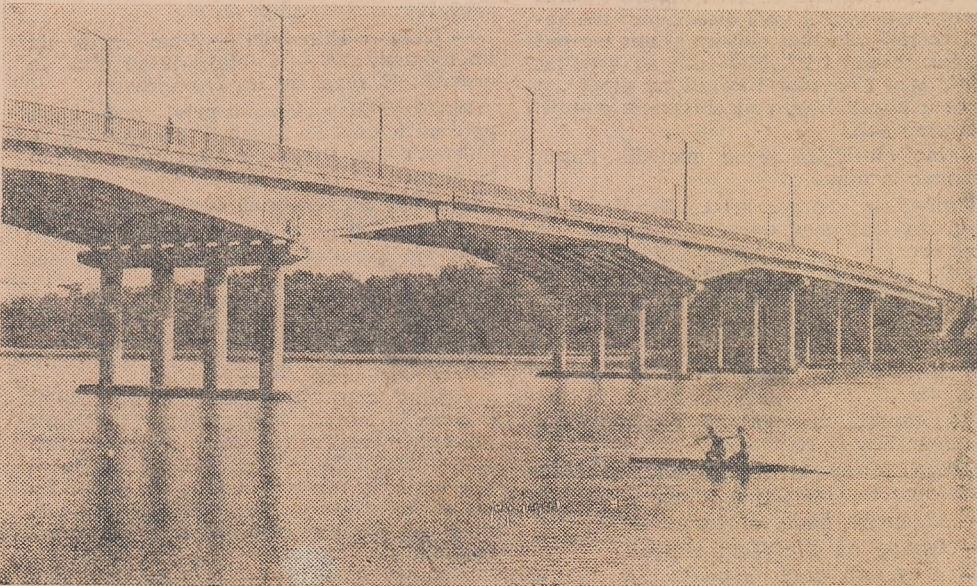
În felul acesta, în ultimii ani au luat naștere peste o sută de noi ramuri industriale.

Tineretele orașe Circik, lîngă Tașkent, și Navoi în oaza Buhara sînt cunoscute acum pe tot întinsul U.R.S.S. pentru produsele întreprinderilor lor chimice. Orașul Nurek de pe riul Vahș a devenit un mare centru energetic.

URBANISTICĂ

Străzi cu „încălzire centrală”

Localitatea Ozernoe din Kamceatka e așezată parcă într-un tunel aerodinamic. Munții din preajmă dirijează vînturile spre așezarea aflată într-o vale. Uraganele se simt acolo ca la ele acasă. Iar dacă mai adăugăm gerul de minus 50 de grade, nu e greu să ne imaginăm cît de neplăcut este pentru locuitorii așezării, în cea mai mare parte energeticieni, să parcurgă zilnic drumul pînă la centrala electrică unde lucrează.

Acest pod peste fluviul Ural, construit recent, are o lungime de 550 de metri și face legătura între Europa și Asia.

Iată de ce hotărîrea de a se construi un tunel subteran cu o lungime de 400 de metri, care să lege așezarea de centrala electrică, a fost primită cu entuziasm. Acum, muncitorii și tehnicienii din Ozernoe circulă pe sub pămînt fără să se mai sînchisească de gerul de afară. În curînd, pasaje asemănătoare vor „împînzi” așezarea, pentru ca locuitorii ei să poată ajunge ușor pe orice vreme la grădinișă, magazin, club sau alte instituții.

De altfel, și în alte localități din regiunea Magadan au fost prevăzute construcții de protecție a locuitorilor împotriva intemperțiilor. Dar pentru că nicăieri nu se mai întîlnesc condiții atît de grele ca la Ozernoe, deci nu este neapărat nevoie de tunele subterane care sînt foarte costisitoare, specialiștii sovietici s-au gîndit și la alte soluții. Mult mai puțin costisitoare li s-a părut, de pildă, construirea de coridoare cu geamuri și, mai ales, de galerii suspendate. De aceea, proiectele pentru centrele populate din această regiune au inclus recent astfel de construcții.

Într-adevăr, coridoarele cu geamuri necesită cheltuieli mai puține decît tunelurile subterane. Dar și ele au un mare dezavantaj, anume împiedică circulația. În plus, fiind o stavilă împotriva vîntului, ele pot favoriza depunerea zăpezii în troiene mari. Iată de ce galeriile suspendate sînt și mai avantajoase. Ele nu vor fi o piedică pentru circulația mașinilor, căci vor fi montate cam la nivelul etajului unu al caselor și nu vor reține nici zăpada. Geamurile triple ale galeriilor vor rezista la geruri oricît de mari, iar interiorul lor va fi încălzit.

Construcții de acest fel se vor înălța într-un viitor foarte apropiat în așezările Pevek și Beringovski, în orașul Anadir și în alte centre populate din extremul nord sovietic.

PENTRU UZ CURENT

Perfecționarea serviciilor pentru populație

În ultima vreme, Direcția centrală de servicii pentru populație de pe lîngă Consiliul de Miniștri al R.S.F.S.R. a luat o serie de măsuri pentru sporirea numărului de întreprinderi care se ocupă cu serviciile curente și completarea lor cu altele cu un profil nou. Conform unor date recente, în R.S.F.S.R. funcționează peste 89.000 de întreprinderi de deservire a populației cu 300 de servicii diferite. Ele pot fi solicitate pentru întreținerea locuințelor sau curățirea îmbrăcăminții, pentru spălarea rufelor sau repararea obiectelor tricotate, pentru paza copiilor rămași acasă sau îngrijirea bolnavilor etc.

Dar acestea sînt locuri oarecum obișnuite. Mai deosebit, de pildă, e faptul că ruiele nu trebuie spălate sau îmbrăcămintea curățită chimic neapărat în respectiva întreprindere. La cerere, o mică spălătorie pe roate, însoțită de un lucrător, se deplasează la domiciliu, unde execută toate operațiunile necesare. O altă inițiativă a Direcției centrale de servicii pentru populație o constituie organizarea unor ateliere intitulate „Coaseți-vă singure”, unde gospodinele care nu au mașini de cusut, îndrumate de croitori cu o înaltă calificare, pot să-și realizeze îmbrăcămintea dorită. În sfîrșit, cea mai interesantă și mai practică măsura este aceea a înființării de servicii curente chiar la locul de muncă. Cu alte cuvinte, celor care li se strică, să zicem, încălțămîntea și vor s-o repare, o găesc gata reparată, în cea mai perfectă stare, cînd ies de la lucru.

Un aventurier în sutană — RASPUTIN

(V)

(Urmare din numărul trecut)

— Sînt prea dulci, nu-mi plac — a refuzat el la început.

Pe urmă, însă, a luat o prăjitură, două... Il priveam cu groază. Otrava ar fi trebuit să-și facă efectul numaidecît, dar Rasputin continua să vorbească de parcă nu s-ar fi întimplat nimic.

I-am propus atunci să gust din vinul nostru de Crimeea. Dar m-a refuzat din nou. Timpul trecea și eu începeam să dau semne de nervozitate. Cu toate că mă refuzase, am turnat vin în două pahare dar, nu-mi dau seama nici eu de ce, în altele decît cele care aveau otravă. Rasputin a băut cu plăcere. Apoi mi-a cerut:

— Dă-mi niște vin de Madera.

De data aceasta am încercat să torn într-un pahar cu otravă, dar „starețul” protestă.

— Toarnă-mi în același pahar — stăruie el.

— Nu-i bine să amesteci vinurile.

— Fă cum îți spun.

Dar în clipa aceea am scăpat din mină, ca din greșală, cupa din care băuse înainte și i-am turnat vin într-un pahar cu cianură de potasiu.

Stăteam în spatele lui și îi urmăream fiecare mișcare, așteptînd să-l văd prăbușindu-se la pămînt.

Rasputin sorbea, însă, vinul impasibil, cu înghițituri mici, savurîndu-l ca un adevărat cunoscător, fără să se schimbe cituși de puțin la față. Numai din cînd în cînd ducea mîna la gît, pe parcă i-ar fi fost greu să înghiță. L-am întreat dacă-l supără ceva și el mi-a răspuns:

— Parcă mă zgîrie ceva pe gît.

Era evident că otrava n-avea efect asupra-i. Apoi Rasputin începu să se plimbe liniștit prin încăpere.

Atunci am turnat vin într-un alt pahar cu otravă și i l-am oferit lui Rasputin, care l-a dat numaidecît de dușcă, dar cu același rezultat. Pe tavă rămăsese a treia și ultima cupă cu praful ucigător.

Disperat, am început să beau și eu ca să-l antrenez. Ședeam, tăcuți, unul în fața celuilalt, și beam.

La un moment dat fața i s-a schimonosit de furie. Nu-l văzusem niciodată pînă atunci atît de înfricoșător. Și-a pironit privirea satanică în ochii mei. În clipa aceea l-am urît atît de mult încît aș fi fost gata să-l sugrum. Dar între noi se dădea o luptă tăcută, ascunsă și necruțătoare.

În cele din urmă, am făcut un efort de voință și i-am oferit ceai.

— Toarnă cît mai mult, mi-e tare sete — mi-a cerut el, cu un glas stîns. Apoi, zăbind pe un scaun o chitară, mi s-a adresat:

— Cîntă ceva vesel, îmi place cum cînti tu.

E ușor de înțeles ce greu mi-era să cînt în clipele acelea și, mai ales, o melodie veselă. Totuși, am luat chitara și am început să cînt ceva trist. Mai întîi a ascultat atent, apoi și-a plecat capul pe piept și parcă a ațipit. Dar cînd chitara a amuțit, a deschis ochii.

— Mai cîntă, îmi place melodia. Parcă mă unge la inimă.

Timpul se scurgea greu. Era două și jumătate. Coșmarul dura de mai bine de două ore.

Sus, prietenii mei dădeau semne de nervozitate și făceau un zgomot infernal. Mă temeam să nu-și piardă răbdarea și să coboare.

— Cine bocăne așa? — mă întrebă Rasputin.

— Oaspeții, probabil că vor să plece, mă duc să văd ce fac.

Dmitri, Purișkevici și Suhotin îmi ieșiră înainte cu revolverele în mînă.

— Ei, ce se aude, ai terminat?

— Otrava nu și-a făcut efectul.

— A fost o doză colosală. A luat-o toată?

— Toată.

Ne-am sfătuit puțin și am hotărît să coborîm cu toții la subsol, să ne năpustim asupra lui Rasputin și să-l sugrumăm. Dar pînă la urmă m-am răzgîndit. Mi-era frică să nu dăm peste cap planul pregătit atît de minuțios. Rasputin și-ar fi putut da seama că era ceva necurat la mijloc, și cine știe de ce ar mai fi fost în stare.

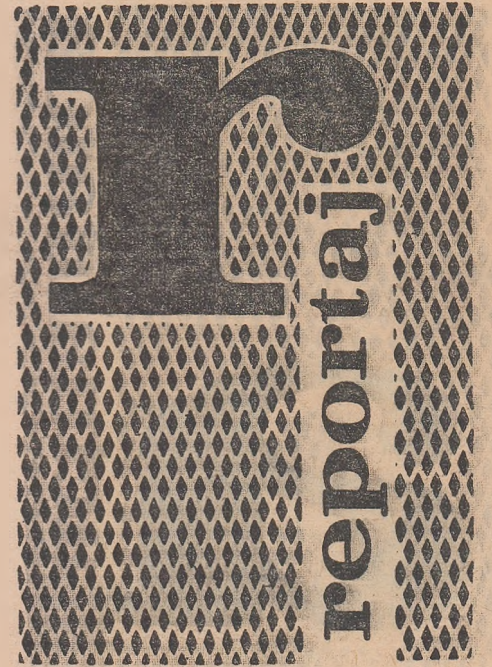
Așa încît i-am rugat să lasă totul în seama mea, am luat revolverul lui Dmitri și am coborît în sufragerie.

Rasputin ședea în același loc, cu capul plecat pe piept și respira greu.

— Nu vă e bine? — l-am întreat.

— Da, mi-e capul greu și am niște ar-

Semianalfabet,
desfrînat și hoț,
călugărul
de la Pokrovsk
a fost timp de
un deceniu un fel
de „suprațar” al Rusiei

ochii închiși. Pe cămașa de mătase se vedea o pată mare de sînge.

Apoi „starețul” încetă să se mai miște. Doctorul constată că glontecele lovise în inimă. Rasputin era mort; nu mai încăpea nici o îndoială. Dmitri și Purișkevici începură să-l tragă de pe covor direct pe pardoseala de piatră. Am stîns lumina și, după ce-am invirtit de două ori cheia în broască, am urcat cu toții la parterul casei.

Conform planului nostru, Dmitri, Suhotin și doctorul trebuiau să dea impresia că-l conduc acasă pe Rasputin. Pentru cazul că ar fi fost urmăriți de poliția secretă, Suhotin urma să joace rolul „starețu-

Cum să descriu groaza care m-a cuprins? Încercînd din răsuferință să mă eliberez din mîinile lui, ne-am înleștat într-o luptă pe viață și pe moarte.

În cele din urmă, cu un efort supraomenesc, am izbutit să mă smulg din strînsoare. Rasputin s-a prăbușit pe spate cu un hercăit înfiorător, țînînd în mînă un epolet pe care mi-l smulsese de pe umăr.

După cîteva clipe, însă, a dat din nou semne de viață. De data aceasta am dat fuga pe scară și am început să-l strig pe Purișkevici:

— Vino repede, trăiește!

Și chiar în momentul acela am auzit un zgomot în spatele meu; m-am întors și m-am repezit în jos, urmat de Purișkevici cu revolverul în mînă.

Tîrîndu-se pe burtă și pe genunchi, horcăind și urlînd ca o fiară, Rasputin urca repede treptele. Pe neașteptate, încordîndu-și toate puterile, a făcut o săritură și a ajuns lîngă ușa secretă care dădea în curte. Știînd că ușa era încuiată, m-am oprit în holul de sus.

Dar, spre groază și uluirea mea, ușa s-a deschis și Rasputin a dispărut în beznă. Purișkevici s-a repezit după el. Au răsunit două focuri de revolver. Sleit de puteri, îmi spuneam că fusese cît pe aci să ne scape. Apoi am coborît, însă, și eu și am luat-o la fugă pe Moika, ca să-l mai prind pe Rasputin lîngă grilajul curții, în caz că Purișkevici nu nimerise cumva. Curtea avea trei porți; poarta principală nu era închisă cu lacăt.

Printre gratii am văzut că Rasputin se îndrepta chiar spre această poartă. Am auzit o împușcătură, apoi încă una... Rasputin se clătina și se prăbuși în zăpadă. Purișkevici se apropie de el, îl privi cîteva clipe, apoi porni spre casă încredințat că de data aceasta sinistra creatură încetase să mai existe.

Eu am intrat în curte și m-am apropiat de troianul de zăpadă în spatele căruia zăcea Rasputin. Într-adevăr „starețul” nu mai dădea nici un semn de viață. Dar chiar în clipa aceea am zărit doi servitori și un sergent de stradă venind fuga către noi.

— Înălțimea voastră, s-au auzit niște împușcături pe aici — mi s-a adresat sergentul, recunoscîndu-mă.

— Fleacuri, o glumă proastă, am avut oaspeți. Un prieten de al meu a băut cum mult și a început să tragă în aer. Dacă ai să fii cumva întreat, să spui că nu s-a întimplat nimic deosebit.

L-am însoțit pînă la poartă, după care eu m-am întors lîngă cadavrul înconjurat acum de servitori. Deși Rasputin se afla în același loc, mi se părea totuși că și schimbase poziția.

„Dumnezeule — mi-am spus îngrozit — nu cumva trăiește?”

Înspăimîntat numai la gîndul că ar fi putut să se ridice, am pornit fugind spre casă. Și clătîndu-mă de parcă aș fi fost beat, am înghițit pe nerăsuflate un pahar cu apă.

Un servitor veni să mă înștiințeze că așezaseră cadavrul lui Rasputin jos, lîngă trepte. Din rîni se scurseseră sîroaie de sînge. La lumina felinarului de la intrare se distingeau perfect trăsăturile feții schimonosite.

Aș fi vrut să închid ochii, să fug, ca măcar o clipă să uit de coșmarul acela.

Curînd s-au înapoiat Dmitri, Suhotin și doctorul Lazovert, ca să ascundă cadavrul.

Purișkevici le povesti amănunțit ce se petrecuse între timp. Hotărîră să mă cruțe și să facă restul singuri. Îneliră cadavrul într-o pînză de sac, îl urcară în mașină și porniră spre insula Petrov. Acolo îl zvîrliră de pe pod în rîu.

F. F. Iusupov

(Va urma)

Un document fotografic: Rasputin și țarina

suri în stomac. Mai toarnă-mi un pătărel de Madera.

După ce a băut, s-a înveselit din nou.

Nici acum nu pot să înțeleg cum ochii lui ageri nu vedeau revolverul pe care-l țineam la spate și pe care l-aș fi putut descărca în orice clipă în el.

— Grigori Efimovici — i-am spus la un moment dat — întoarce-te cu fața la crucifix și roagă-te lui Dumnezeu!

Mai întîi Rasputin mă privi nedumerit, apoi cu teamă. Se ridică de pe scaun și se îndreptă spre mine, cu ochii pironiți în ochii mei.

Îmi dădeam seama că sosise clipa fatală.

„Unde să trag: în timplă sau în inimă?” — m-am întreat într-o fracțiune de secundă.

Și, tremurînd din tot trupul, am îndreptat revolverul spre inimă și am apăsat pe trăgaci. Rasputin se prăbuși cu un urlat de flără pe blana de urs.

Auzînd împușcătura, cei trei au coborît repede la subsol. Din pricina grabei, au atîns comutatorul și lumina s-a stîns. Am rămas astfel în întuneric. Unul dintre ei s-a lovit de mine și a scos un țipăt. Eu nu mă mișcam din loc, de frică să nu calc cadavrul lui Rasputin. În cele din urmă lumina s-a aprins.

Rasputin zăcea întins pe spate. Din cînd în cînd, fața-i era scuturată de convulsii. Avea mîinile înleștate una într-alta și

lui”, să-i îmbrace șuba și căciula și să plece însoțit de Dmitri și doctor. Apoi trebuiau să se întoarcă pe Moika să ia cadavrul și să-l ducă pe insula Petrov.

Eu și cu Purișkevici am rămas acasă.

Deodată am fost cuprins de o neliniște de neînțeles și am coborît la subsol.

Rasputin zăcea în locul unde-l lăsasem. I-am luat pulsul și n-am simțit nici cea mai slabă zvicnire. Fericit, mi-am spus: „E mort!”

Nu știu de ce, totuși, în clipa aceea am apucat cu amîndouă mîinile cadavrul și l-am scuturat puternic.

Leșul s-a înclinat puțin într-o parte, după care a căzut din nou pe spate. Tocmai mă pregăteam să ies cînd, îngrozit, am băgat de seamă că timpla stîngă începuse să zvicnească slab, o brazul era cutremurat de un spasm și Rasputin întredeschidea mai întîi ochiul stîng, apoi pe cel drept. Curînd, amîndoi ochii de șarpe s-au pironit asupra-mi cu o răutate satanică. Am încremenit locului. Apoi am dat să fug, dar picioarele nu mă ascultau.

Și, atunci, s-a petrecut ceva de neînchipuit. Cu o mișcare violentă, Rasputin s-a smuls de pe pardoseală și a sărit în picioare. Era înspăimîntător: avea spume la gură, iar mîinile i se zbăteau convulsiv în aer.

Deodată s-a repezit la mine și, încercînd să mă apuce de gît, și-a înfipt mîinile ca niște clești în umerii mei, repetîndu-mi mereu, cu un glas surd, răgușit, numele.

CINEMA

„Ziaristul“ sau
„Grădina și primăvara“?

După ce și-a îngăduit o scurtă odihnă — ultimul lui film a fost „Oameni și fiare“ — regizorul Serghei Gherasimov s-a întors pe platou. El turnează acum cineromanul în două serii „Ziaristul“, după un scenariu propriu.

Faptul că Gherasimov face dintr-un reprezentant al captivantei profesiuni de ziarist figura centrală a filmului său nu e întâmplător. El însuși — celebru regizor, actor, pedagog, dramaturg, critic și istoric de artă — este cunoscut ca un talentat ziarist, ale cărui articole, bogate în idei și pline de vervă, apar cu regularitate în presa sovietică.

Noul lui film va urmări viața tânărului ziarist Iuri Aliabiev care lucrează întâi în secția scrisori, apoi în secția externă a unui ziar. Profesiunea eroului îi dă posibilitatea să vină în contact cu diferite sfere de viață, să determine gradul responsabilității sale pentru propriile-i fapte, pentru soarta oamenilor pe care îi întâlnește în cale, să aprecieze fenomenele realității.

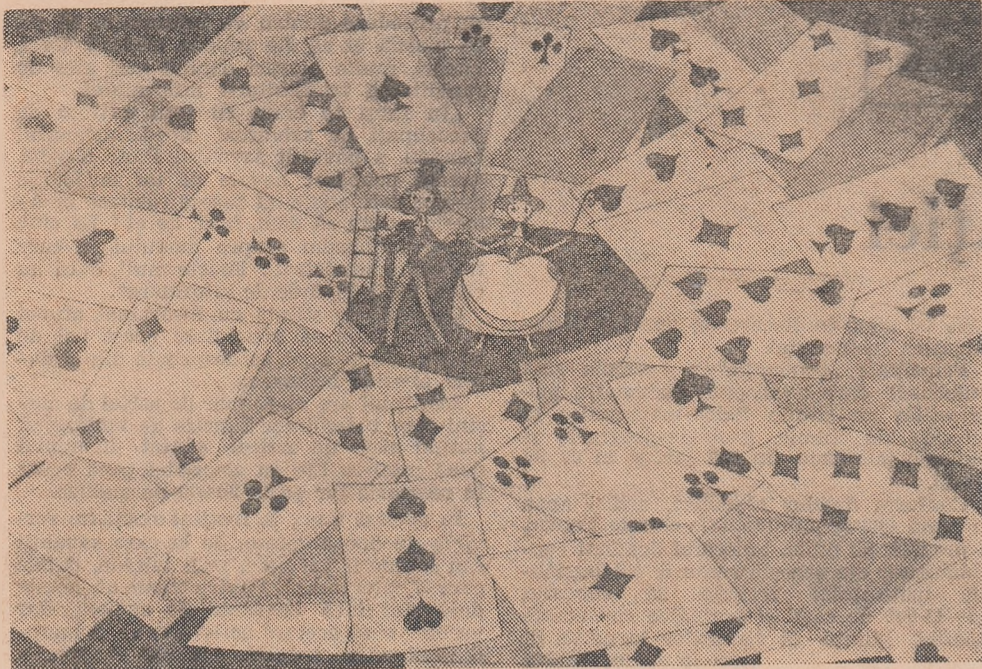
Dar regizorul este preocupat nu numai — și poate chiar nu atât — de particularitățile profesiunii eroului său, ci de procesul devenirii lui Aliabiev ca personalitate umană. Serghei Gherasimov aplică astfel încă o dată o constantă preocupare a lui: aceea de a urmări cum și sub ce influențe se formează caracterul tineretului din zilele noastre. Putem spune, deci, că în centrul filmului stă istoria unui caracter.

La început, tânărul lipsit de experiență are principii superficiale și comode din punctul lui de vedere, care îi dau dreptul moral, din același punct de vedere, la o existență ușoară. Dar, pe acest teren instabil, suferă primele înfringeri. Apoi leagă multe prietenii, și mai ales capătă un dar de preț al vieții: fericirea unei iubiri împărțite. Dragostea aceasta, puternică, adevărată, îl ajută pe Aliabiev să se regăsească, să-și revizuiască în bună măsură concepțiile. Ziaristica încetează de a mai fi pentru el un simplu mijloc de reflectare a vieții, devenind un mijloc de luptă. Aliabiev se transformă dintr-un observator cu pana în mină într-un luptător.

Subiectul filmului îi permite lui Gherasimov, artist-cetățean, o interesantă dezbateră filozofică pe marginea raportului dintre individ și epocă. Aliabiev înțelege că e imposibil să-și despartă destinul de acela al vremii sale. Fiecare om, pledează regizorul, este legat de epoca sa, începând cu relațiile de familie și terminând cu problemele internaționale. Gherasimov vrea să facă din filmul lui o pledoarie pentru deființarea conflictului dintre individual și social. „După părerea mea, acest conflict nici nu există, deoarece munca, poziția social-politică a omului sînt probleme tot atât de personale ca și dragostea, creșterea copiilor etc.“ — spune regizorul.

Titlul filmului n-a fost încă definitiv ales. Gherasimov oscilează între „Ziaristul“ și „Grădina și primăvara“. De ce „Ziaristul“ — știm. „Grădina și primăvara“ — pentru că regizorul vede lumea ca pe o grădină, iar epoca noastră ca pe o primăvară a omenirii. Poate — subliniază el — o primăvară foarte timpurie, cînd mai sînt încă posibile înghețurile, cînd petece de zăpadă murdară mai persistă lângă prima iarbă proaspătă.

Acțiunea filmului se va petrece la Moscova, în Uralul de sud și la New York. Această varietate geografică determină și stilul peliculei: nici un fel de decoruri, nici un fel de reconstituiri în studio. Te-

Regizorul L. Altman și pictorul V. Nikitin au terminat — la studioul „Multfilm“ din Moscova — filmul de desene animate „Păstorii și coșarul“, după basmul lui H. C. Andersen. Este al doilea film al regizorului Altman inspirat de creația marelui povestitor danez. Cu primul, „Regina de zăpadă“, L. Altman a cucerit medalia de aur la Veneția, la Festivalul filmelor pentru copii.

mul va fi filmat „pe viu“: Moscova la Moscova, New York la New York, Uralul de sud în Uralul de sud.

Distribuția: Iuri Vasiliev, Galina Polskih, Ivan Lapikov, Nina Fedosova și alții. Serghei Gherasimov va interpreta și el rolul unui ziarist.

● **Sergo Zakariadze (premiul de interpretare masculină la Festivalul de la Moscova, pentru rolul titular din „Tatăl soldatului“) și Leila Abasidze joacă împreună în filmul „Două vieți“, regizat de Siko Dolidze.**

● **Statele Unite au cumpărat filmul „Hamlet“. Este a 47-a țară care a achiziționat ecranizarea sovietică a celebrei tragedii shakespeareiene.**

● **Cunoscuta piesă a lui Sofronov, „Bucătăreasa“, începe o nouă carieră, aceea cinematografică. Regizorul Edmund Keosian („Unde ești, Maxim?“) a reunit, pentru necesitățile de interpretare, un adevărat grup de stele: Liudmila Hitiaeva, Svetlana Svetlicinaia, Liudmila Marcenko, Gheorghii Iumatov, Konstantin Sorokin, Ivan Savkin.**

● **Ariadna Șenghelaia interpretează rolul principal în noua producție a studioului „Gruziafilm“, „Termenul se împlineste în zori“.**

● **La Moscova s-a deschis congresul Uniunii cineaștilor sovietici. Participanții — regizori, actori, scenariști, operatori, critici — dezbate problemele actuale ale dezvoltării filmului sovietic.**

MUZICĂ

Shakespeare văzut
de Britten

Compozitorul englez Benjamin Britten, care a apelat cu îndrăzneală la cele mai noi mijloace de expresie, păstrînd în același timp o permanentă legătură cu tradiția, și-a spus cuvîntul în multe domenii ale muzicii. În teatru a venit în momentul cînd colegii lui, stăpîniți de o stare de spirit radicală, erau pe cale să se despartă definitiv de operă declarînd acest gen iremediabil desuet.

Prima operă a lui Britten — „Peter Grimes“ (1945) — a dezvoltat în el un remarcabil talent de dramaturg muzical. În următorii douăzeci de ani, compozitorul a mai scris încă nouă opere, dintre care cele mai multe destinate „Trupeii mici de operă“ de pe lângă Teatrul Regal din Londra.

În operă, Britten și-a propus o sarcină foarte grea. Renunțînd la aglomerarea de personaje și la fast, el a căutat forme mai directe de comunicare scenică cu publicul. Experiența activității în cinematografie și radio îi dezvoltase gustul pentru acțiunea concentrată, pentru un dialog laconic. Din toate acestea a rezultat un nou limbaj muzical.

Legendele antice, istoria, epoca modernă, romantismul fantastic și satira ascuțită pe teme cotidiene i-au servit în egală măsură ca surse de inspirație. Dar în această mare varietate pe locul întâi s-a aflat întotdeauna poezia universului interior al omului. Tragismul conflictelor sufletești, formarea și autoafirmarea personalității, ciocnirea ei cu mediul extern potrivit — sînt tot atîtea teme îndrăgite de compozitor. Găsind pentru ele modalități de tratare strict moderne, Britten și-a vădit înclinația

Soprana K. Kadinskaia într-o scenă din spectacol

de a poetiza cotidianul. Eroi lui se remarcă prin integritatea sentimentelor, prin puritatea sufletească, prin sinceritatea hotărîrilor, ceea ce îi ajută să emoționeze, să intereseze, să captiveze, chiar dacă aparțin unei lumi foarte îndepărtate de spectatorul modern. Tocmai această bază umană a determinat succesul categoric al căutărilor lui novatoare. Vocea, nu foarte puternică dar fermă a lui Benjamin Britten, s-a făcut auzită, și n-a putut fi acoperită nici de disputele zgomotoase ale experimenterilor contemporani cu el, nici de negarea arogantă a necesității operei în genere.

În „Visul unei nopți de vară“, concepția lui Britten s-a afirmat mai curajos și mai organic decît în multe lucrări anterioare. Shakespeare a dat posibilitatea unei depline libertăți de manifestare a componentelor lirice, filozofice și comice ale talentului său. Libretul a fost scris în colaborare cu Peter Pearce, înzestrat cîntăreț și critic muzical englez.

După premieră, care a avut loc în patria compozitorului, la Aldeburgh (în 1960), opera „Visul unei nopți de vară“ a fost montată în multe țări. Acum a venit rîndul Teatrului Mare din Moscova.

În viziunea creatoare a regizorului Boris Pokrovski, punerea în scenă a operei compozitorului englez înscrie o izbîndă nouă. Spectacolul se remarcă prin inventivitate, prin căldura desenului scenic, printr-un ritm precis.

Pentru realizarea scenografiei a fost invitat scenograful principal al „Scalei“ din Milano, Nikolai Benua, rus de origine, Benua a făcut un decor frapant, plin de fantezie.

Distribuția reunește nume celebre ale primei scene lirice sovietice: Galina Oleinichenko, Alexandr Ognivjev, Evgheni Kibkalo, G. Pankov, K. Kadinskaia și alții.

Conducerea muzicală a fost încredințată dirijorului Ghennadi Rojdestvenski.

E. Ciornaia

TEATRU

Tovstonogov
în cîteva rînduri

Opinia publică sovietică l-a sărbătorit cu prețuirea cuvenită pe regizorul Gheorghii Tovstonogov, care a împlinit, în actuala stagiune, treizeci de ani de activitate.

Drumul lui Tovstonogov în artă n-a fost simplu și ușor. Situația de frunte pe care o ocupă astăzi în teatrul sovietic nu e rezultatul unui joc fericit al hazardului, ci al unei munci asidue și al talentului său original.

Gheorghii Tovstonogov a venit la Moscova de la Tbilisi acum treizeci de ani. Nici un teatru din capitală nu s-a grăbit să-l angajeze pe regizorul anonim. Iar cînd i s-a ivit această ocazie și a avut de ales între a fi un regizor oarecare la un teatru mare și regizor principal la un teatru mic, a optat fără ezitare pentru această din urmă situație. La Teatrul de turnee din Moscova a pus în scenă, în numai trei săptămîni, „Pavel Karciașin“, spectacol care l-a lansat. Invitat după aceea la Teatrul Central pentru copii, Tovstonogov a mers pe o linie continuu ascendentă, realizînd, printre altele, un spectacol remarcabil, „Undeva în Siberia“.

Regizorul atrăsese atenția asupra sa. Leningradul îl solicită și de acum înainte destinul lui Tovstonogov se va împleti definitiv cu marele oraș de pe Neva. Angajat ca regizor principal la Teatrul Comsomolului leninist, el montează un șir de strălucite spectacole, ca „Studentii“, „Drumul nemuririi“, „Sfîrșitul escadrei“ etc. La teatrul Pușkin este invitat să pună în scenă „Tragedia optimistă“, spectacol intrat în patrimoniul clasic și despre care se spune, pe bună dreptate, că a făcut școală.

În plină glorie, i se propune să preia conducerea Teatrului mare de dramă „M. Gorki“, care trecea printr-o criză acută. Și la numai un an după ce regizorul a acceptat, teatrul „Gorki“ a ajuns cel mai popular și mai iubit colectiv din Leningrad. Și așa a rămas pînă azi.

În cei zece ani care au trecut de atunci, Gheorghii Tovstonogov a oferit publicului mari sărbători artistice, ca „Oceanul“, „Idiotul“, „Sora cea mare“, „Trei surori“ etc.

● **„Talentul nu poate îmbătrîni. Căci orice manifestare a talentului e plină de prospețime, de surprize, de noutate — și la douăzeci, și la cincizeci, și la șaptezeci de ani“. Aceste cuvinte, spuse de actrița Sofia Ghiașintova într-o carte despre teatru, i se aplică perfect. Iată de ce toți cei care s-au dus zilele trecute la Teatrul Comsomolului leninist din Moscova ca să o felicite cu prilejul unei duble sărbătoriri: șaptezeci de ani de viață și cincizeci de ani de activitate artistică, au vorbit despre nesecata tinerețe creatoare și despre marea capacitate de dăruire scenică a actriței, una dintre cele mai interesante figuri ale teatrului sovietic.**

ARTĂ PLASTICĂ

Documentare în Cosmos

Talentul de desenator al cosmonautului Alexei Leonov n-a fost un secret nici pînă acum. Dar zilele acestea el a primit botul consacării oficiale: la Palatul Pionierilor din Moscova s-a deschis expoziția „Cosmosul văzut de un savant, un pictor și un cosmonaut“. Printre expozanți figurează și Alexei Leonov. El e, bineînțeles, cosmonautul. Savantul este profesorul G. I. Pokrovski, doctor în științe tehnice, iar pictorul — A. K. Sokolov, specializat în teme „fantastice“.

Cosmosul văzut de un cosmonaut nu este în cazul de față o figură de stil. Leonov și-a luat pe bordul navei „Vostok-2“ pe care o pilota, în afară de aparate de fotografiat, camere de luat vederi etc., etc., și o cutie de creioane colorate. Fîrînd, în timpul zborului, citeva minute din programul riguros pe care îl avea de îndeplinit, cosmonautul a făcut schițe după natură. Aceste schițe stau la baza celor douăzeci de desene expuse la Palatul Pionierilor. Desenele sînt colorate. Cosmosul cere culori tari — a explicat Leonov publicului care i-a cerut lămuriri.

Expoziția de pe Colinele Lenin reunește cincizeci de desene în care își găsesc deopotrivă expresie realitatea cosmică și romantismul cu nuanță fantastică alucerii împărăției stelare.

arta

ELECTRONICĂ

Lumea informației

„Eureka! Cred că nicicând, în cursul vremurilor, exclamația aceasta n-a fost rostită atât de des ca astăzi. Forurile de resort eliberează acum, în fiecare an, circa 200 000 de brevete și certificate pentru descoperiri în diversele ramuri ale științei și tehnicii! La care trebuie să adăugăm ipotezele, experiențele, cercetările și alte date științifice relatate în nenumărate lucrări și monografii, în dările de seamă ale conferințelor, în revistele și celelalte publicații de tehnică și știință care apar în întreaga lume.

Valul de informație despre noile realizări ale științei și tehnicii este astăzi atât

care își aduc în fiecare an aportul la activitatea institutului.

Principala „producție” a acestuia sînt buletinele care analizează sistematic publicațiile de știință fizico-matematice și tehnice, de chimie, geologie-geografie și biologie publicate în 107 țări și în 67 de limbi.

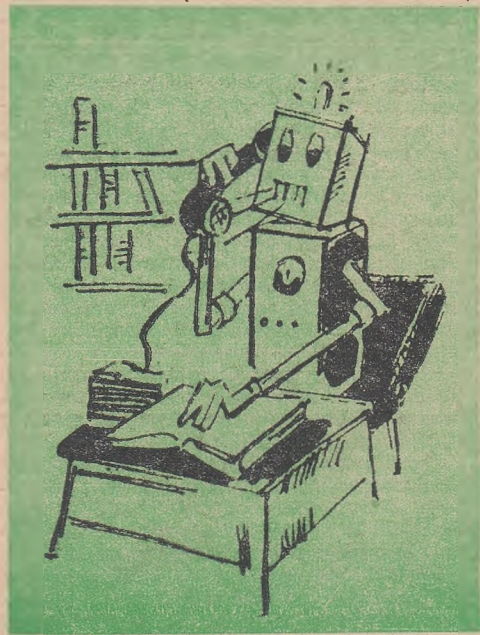
Conform datelor statistice, astăzi apar în lume 800 de publicații de chimie. Pentru a pregăti, de pildă, buletinul destinat cercetătorilor din această ramură, colaboratorii institutului trebuie să consulte 10—11 000 de cărți și periodice consacrate acestei științe și ramurilor înrudite. Și cam la fel se întîmplă și cu buletinele destinate cercetătorilor din alte ramuri.

Pentru a înlesni căutarea informațiilor științifice, buletinele cuprind indexuri ale autorilor și table de materii. Iar, deseori, articolele sînt atât de detaliate, încît cercetătorul nu mai are nevoie să consulte originalul. Cu toate acestea, buletinele au un mare neajuns, apar cu o întârziere de aproape șase luni, ceea ce înseamnă că multe informații despre realizările științei și tehnicii rămîn neutilizate și—și pierd astfel din eficacitate. În momentul de față, colaboratorii institutului sînt de aceea preocupată să găsească mijloace prin care să reducă întârzierea ce survine în apariția buletinelor la numai trei sau patru luni.

De altfel, institutul mai editează și niște buletine de informare „expres”, care apar de trei-patru ori mai repede decît cele obișnuite. Aceste buletine, care apar anual de 48 de ori și

privesc cele mai importante ramuri ale științei și tehnicii, publică traduceri prescurtate ale articolelor de interes imediat, descrieri de invenții, dări de seamă asupra unor lucrări științifice etc., etc. Traducerile sînt însoțite de ilustrații, diagrame și desene.

Mult apreciate de cercetătorii sovietici sînt culegerile anuale, intitulată „Bilanțuri științifice”. Ele prezintă pe scurt cele mai importante cuceriri științifice și tehnice ale anului și sînt elaborate de savanți

Memento cibernet

și specialiști cu renume. În total, publicațiile editate de institut sînt solicitate de 350 000 de organizații din Uniunea Sovietică și de 120 000 de abonați din 40 de țări.

Lumea informației cuprinde 1 200 de științe. Mai mult, s-a calculat că dacă am considera egal cu 100 la sută numărul tuturor savanților care au trăit pe Pămînt de la începuturile istoriei, numărul savanților contemporani ar fi echivalent cu 90 la sută din această cifră. Așadar, cum să

se procedeze pentru ca informația să nu se piardă și să fie repede găsită? Căci, uneori, multe lucruri depind mai ales de rapiditatea transmiterii informației.

„În timp ce eram cu toții extrem de preocupați de salvarea academicianului Landau, a povestit savantul Piotr Kapița, aveam neapărat nevoie de un antibiotic despre care știam că fusese realizat în America. Cum să dăm, însă, de el? La cine să ne informăm asupra modului în care trebuia administrat? Foarte mult, dacă nu chiar totul depinde de informare.”

Oamenii de știință au însărcinat atunci calculatoarele să acumuleze acest val de informație și, apoi, să desprindă din el datele absolut necesare.

Institutul are un număr de astfel de mașini care îndeplinesc funcția de bibliograf, putînd găsi un articol căutat în numai două minute. Ele au acumulat pînă acum în memoria lor peste 20 000 de analize.

În același timp, la institut există un serviciu de documentare, de la care savanții sau inginerii pot cere, prin telefon, datele care îi interesează. Pentru moment, aceste date sînt încă furnizate de oameni, dar vremea cînd această activitate va fi încredințată unor mașini nu mai e departe.

Konstantin Razin

COSMONAUTICĂ

Dublu salt spre „planeta ghicitoare”

La un interval de numai patru zile între ele, în Uniunea Sovietică au fost lansate — se știe — luna aceasta două stații cosmice spre Venus. După cum arată comentariile specialiștilor, orbita aleasă pentru cele două stații va face ca durata călătoriei lor să fie de circa trei luni și jumătate, adică pînă către finele lui februarie 1966. Ambele stații cîntăresc aproape cîte o tonă (mai exact 963 și 960 de kilograme) și sînt cele mai grele sonde, cu alte cuvinte cu cele mai multe instrumente, lansate vreodată spre o planetă din sistemul nostru solar. Pentru a avea o imagine mai exactă asupra acestui aspect al lucrurilor, e bine să ne aducem aminte că „Venusik” (sau „Venus I”), lansat în U.R.S.S. la 12 februarie 1961, cîntărea numai 321 kilograme. Stația a trecut atunci la 100 000 de kilometri de planetă, după ce a străbătut o distanță de 270 de milioane de kilometri în ceva mai mult de trei luni.

Din februarie 1961, adică de patru ani jumătate, savanții sovietici n-au mai efectuat lansări spre Venus. Cele două stații trimise în Cosmos luna aceasta beneficiază deci de toate progresele tehnice realizate între timp, după cum nu este greu de înțeles că ele au fost propulsate de rachete mult mai puternice decît cele care existau acum aproape cinci ani. În aceste împrejurări, plusul de mai bine de șase sute de kilograme față de prima stație lansată spre Venus ar putea să pară unui neavizat destul de mic; dar pentru a trimite un obiect spre o planetă din sistemul nostru solar, adică pentru a-l pune în situația de a înfrînge definitiv forța de atracție a Pămîntului (care se face simțită pînă la un milion de kilometri din centrul Terrei), trebuie imprimată o viteză mult mai mare decît pentru a plasa o navă spațială pe o orbită circumterestră sau decît pentru a trimite o sondă lunară în vecinătatea satelitelor noastre naturale.

În cazul specific al lansărilor spre Venus, stațiilor automate sovietice a trebuit să le fie imprimată o viteză cosmică, egală — după cum se știe — cu 11,6 km pe secundă sau 41.760 km pe oră; pentru a imprima, însă, o asemenea viteză unui obiect de aproape o tonă e nevoie de rachete extrem de puternice, care în 1961 se aflau, poate, abia în faza de proiectare.

Pentru a înțelege extraordinarul succes pe care l-ar însemna reușita celor două lansări, e bine să știm că chiar numai o eroare de 1 pînă la 3 metri pe secundă (ceea ce ar fi o eroare infimă în raport cu viteza de 11 500 de metri pe secundă) ar fi suficientă pentru a îndepărta stația automată cu 100 000 de kilometri de obiectivul ei. E adevărat că cele două stații sînt înzestrate cu motoare direcționale (comunicatul oficial publicat cu prilejul lansării stației „Venus-3” precizează chiar că aceasta e dotată cu o aparatură și mai perfecționată decît precedentă) care vor face posibilă, atunci cînd conducătorii zborurilor o vor dori, corectarea traiectoriei. Dar chiar dacă acest lucru va fi făcut cu maximă precizie, mai rămîne totuși fantastica necunoscută a celor 300 de milioane de kilometri de spațiu cosmic în care acționează factori greu de controlat și unde o ploaie de meteoriți, fie ei și corpusculari, poate reduce una, ori ambele stații, la tăcere.

Pînă în momentul de față, Venus continuă încă să fie pentru savanți „planeta ghicitoare”, cum a numit-o zilele trecute „Izvestia”. Observațiile astronomice n-au

Știința

răzbit încă niciodată, cu mijloacele optice pe care le au la dispoziție, prin perdeaua de gaze care înconjoară planeta; „Mariner II” a confirmat doar ipoteza, avansată anterior, că pe suprafața ei ar domni o temperatură de 300 de grade, care face imposibilă existența unor mări, fluviu sau, în genere, a umidității.

În legătură cu atmosfera planetei, compusă în mare măsură din anhidridă carbonică, o recentă teorie a unui savant irlandez a calificat-o drept „colosferă”, dat fiind că Venus ar fi bîntuită fără încetare de vînturi violente, de furtuni și uragane. E vorba, însă, numai de o ipoteză pe care numai cosmoneautica o va putea verifica, avînd în vedere insuficiența capacității de penetrație a mijloacelor optice.

BIOLOGIE

Plante cu „capul în jos”?

Plantele superioare, cu frunze, tulpină și rădăcină, au o construcție curiosă, de-a dreptul paradoxală. Ele își întregesc „corpul” cu bioxid de carbon, ce se găsește în atmosfera în cantități mici, în timp ce rădăcina se „scaldă” în carbon, care în sol se găsește în cantități mari și forme variate. Și invers, primesc azotul din sol unde se află în cantități foarte mici, în timp ce frunzele se „scaldă” într-o adevărată mare de azot.

Aceasta fiind situația, nu e de mirare că unii specialiști s-au întrebat dacă n-ar fi mai bine să întorcă plantele cu „capul în jos”, să le oblige să-și ia azotul din aer, iar carbonul din sol. Și cum era firesc, s-au gîndit mai întîi ce dificultăți s-ar putea ivi în calea realizării acestei idei. Dar n-au găsit dificultăți, bineînțeles deocamdată de ordin teoretic.

Intr-adevăr, de relativ puțină vreme biologii au aflat despre însușirea unor organisme vegetale de a asimila, la lumină și în condiții normale de dezvoltare, compuși cu conținut de carbon și de a fixa astfel azotul molecular din atmosferă. E vorba de cîteva specii de alge albastre-verzi. Studiind amănunțit procesele neobișnuite care se petrec în aceste plante, specialiștii au ajuns la concluzia că s-ar putea apropia de crearea artificială a unor plante întoarse cu „capul în jos”.

Dar algele albastre-verzi ar mai putea aduce omului, după părerea unor cercetători, și alte foloase nu numai ca plante de experiență. Ei s-au gîndit, de pildă, că ar putea fi folosite la îmbogățirea solului cu azot. După descompunerea celulelor acestor alge, azotul fixat ar putea fi utilizat de unele culturi agricole. Firește, cu condiția ca aceste culturi să crească în condiții care sînt favorabile și „ajutoarelor” lor albastre-verzi. Și există astfel de plante ca, de pildă, orezul.

Specialiștii sovietici acordă o deosebită atenție „colaborării” cu algele și au consacrat chiar acestei probleme o consfățuire, care a avut loc la Tașkent.

de mare, încît savanții s-au văzut nevoiți să inventeze, pentru a-l evalua, o unitate de măsură specială, numită „bit”. Conform unor calcule, evident incomplete, informația științifică modernă este estimată la valori cuprinse între 3—20 unități „bit” pe secundă. Or, se crede, creierul omului nu poate asimila noile cunoștințe decît într-o măsură de 0,2 pînă la 1 „bit” pe secundă. De asemenea, s-a mai calculat că volumul de informație tehnico-științifică se dublează acum la fiecare 10 ani, în timp ce populația globului se dublează în 45 de ani. Așa încît nimeni nu se poate ține la curent, în mod sistematic, cu toate descoperirile și invențiile. Dar acesta este numai un aspect. Căci problema informației este mult mai vastă.

Lucrurile se complică prin faptul că știința modernă vedește tendința fracționării disciplinelor, iar savanții tendința spre specializare. În același timp, se impune tot mai imperios sintetizarea cunoștințelor deoarece de cele mai multe ori descoperirile cele mai importante sînt acum făcute la punctul de joncțiune al diverselor științe. În felul acesta, iau naștere noi ramuri ca, de pildă, biologia cosmică, biofizica, electronica cuantică etc., etc.

S-ar părea dar că ne aflăm, într-un fel, în prezența unui cerc vicios.

Așa se face că savanții din domenii înrudite se lovesc deseori de mari greutăți în schimbul de informație. Practica arată că, pentru a obține, uneori, datele necesare, cercetătorul modern trebuie să irosească mai bine de 30 la sută din timpul lui. Pentru a micșora acest procentaj și pentru a putea furniza muncii de cercetare datele necesare, în multe țări au luat ființă servicii speciale de informare tehnică.

10 000 de cărți într-una singură

Institutul sovietic de informare științifică, înființat în 1952 și are sediul la Moscova, nu departe de stația de metro „Sokol”.

După părerea directorului, Alexandr Mihailov, om de știință cunoscut, nu numai în U.R.S.S. ci și peste hotarele acesteia, Institutul este încă tînăr. El grupează totuși 50 de doctori în științe, 140 de candidați și aproape 2 300 de colaboratori interni, pe lângă cei aproximativ 22 000 de specialiști din afară, sovietici și străini,

CITOGENETICĂ

Celula lansează
„S. O. S.“

Știați că în Danemarca din o sută de copii doi-trei se nasc cu defecte genetice ereditare? O situație similară a fost constatată și în S.U.A. unde, din o sută de nou-născuți, doi sau trei vădesc boli ereditare ca: deficite în dezvoltarea psihomotorie, epilepsie, tulburări ale sistemului nervos-motor, ale sistemului osos, neoplasmice precum și tulburări ale singelui, ale sistemului endocrin, tubului digestiv și aparatului genito-urinar. Ținând seamă de faptul că la unele boli din această categorie e greu să se stabilească foarte precis rolul factorilor ereditari, se poate afirma că din totalul nou-născuților danezi sau americani circa patru la sută sînt atinși de diverse boli ereditare. Este, firește, o cifră uriașă dacă ne gândim că în generația următoare s-ar putea ca la fiecare sută de milioane de copii patru milioane să se nască bolnavi... Cauza acestor boli ereditare este un proces de mutație în care radiația naturală joacă un rol preponderent.

Cînd vorbim despre radiație, ne gândim mai ales la efectele dezastruoase ale exploziei bombelor atomice sau cu hidrogen. Din cele de mai sus rezultă însă că nici radiația naturală, cu care s-ar putea crede că omul s-a obișnuit, nu este mai puțin periculoasă.

Dar să vedem, mai întii, ce înțelegem prin radiația naturală. Este vorba în primul rînd de acțiunea ionizantă a razelor cosmice, de radiația de radon radioactiv și radiația gamma terestră și chiar de radiația interioară, o anumită cantitate de izotopi radioactivi cum sînt potasiu-40, carbon-14 și radon aflați în organismul omului. Valoarea radiației naturale nu este pretutindeni aceeași. Astfel, într-o insulă din Oceanul Pacific nivelul ei este de zeci de ori mai ridicat decît în locurile cele mai „radioactive“ de pe orice continent. Sub acțiunea radiației naturale, a temperaturii și unor factori chimici ia naștere un „proces de mutație naturală“, cu urmări nefaste pentru organismul omenesc.

Cercetări genetice recente au arătat că orice creștere a radiației are drept consecință mutații suplimentare și, prin urmare, și o înmulțire a numărului de bolnavi. Ba, mai mult, uneori au loc adevărate „explozii“ de radiație, la care se adaugă și radiația provenită din exploziile bombelor atomice și cu hidrogen.

Cunoscînd toate acestea, ne întrebăm firește dacă orice radiație este periculoasă sau dacă există, poate, o doză admisibilă? Geneticianul sovietic N. P. Dubinin a stabilit încă acum cîțiva ani că doza de zece roentgeni poate să dubleze frecvența mutațiilor la om. Prin urmare, ea prezintă o primejdie. În 1959, comitetul științific al O.N.U. a acceptat propunerea sovietică de a se considera că zece roentgeni este o doză care poate să aibă consecințe ireparabile pentru omenire.

Aceasta, în ce privește radiația naturală. Dar oricine știe că cea mai periculoasă este, totuși, radiația rezultată de pe urma exploziilor bombelor atomice sau cu hidrogen. Neutronii rapizi care apar după asemenea explozii sînt, din punct de vedere genetic, mai primejdioși decît alte feluri de radiații. De aceea și doza admisibilă pentru neutronii rapizi este mai mică, de numai un roentgen.

În încheiere, cîteva cuvinte despre protecția structurilor ereditare ale celulei împotriva acțiunii radiațiilor. Tot N. P. Dubinin a declarat recent unui corespondent al agenției de presă „Novosti“ că studiile făcute de geneticienii sovietici i-au ajutat să tragă unele concluzii interesante. Între altele, el a arătat că efectele radiației pot fi corectate cu ajutorul unor factori chimici, fizici sau biologici. S-a stabilit că o serie de substanțe antiradiații cum ar fi serotonina, streptomycină și altele au în cazul unor doze mari de radiație un efect protector, dar sînt mai puțin eficiente în cazul unor doze mici.

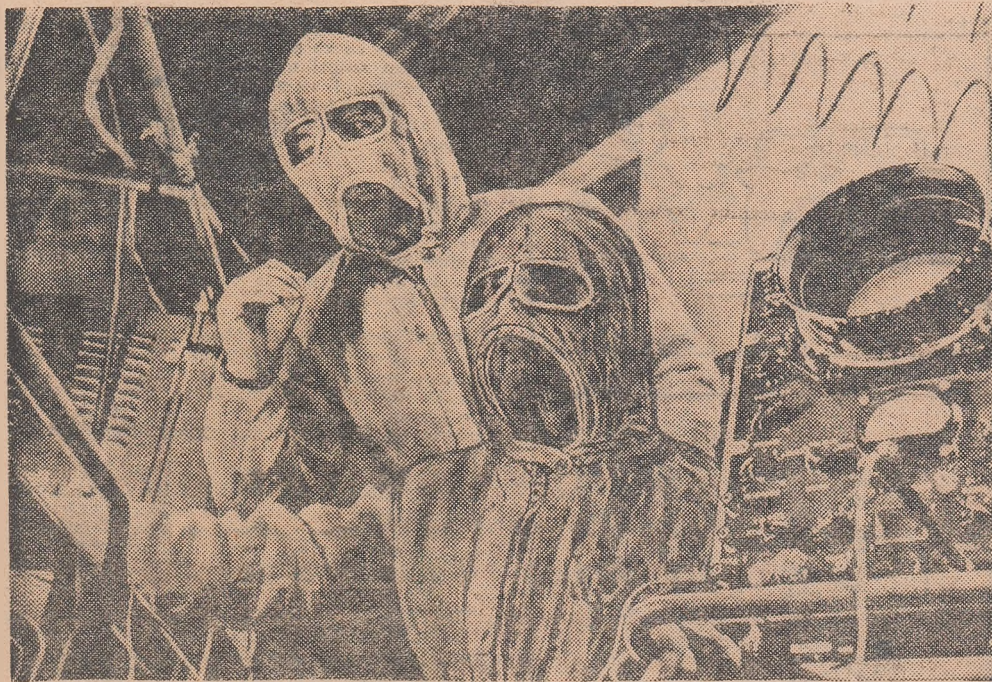
METEOROLOGIE

Cît cîntărește zăpada

Cine nu știe că fulgii de zăpadă sînt aproape imponderabili. Pentru a echilibra o balanță ce ar avea pe unul din talere o greutate de un gram, ar trebui ca pe celălalt taler să se aște aște circa 10 000 de fulgi de zăpadă. Dar, pe cît de ușori sînt fulgii de zăpadă luați separat, pe atît de grea este masa pe care o alcătuiesc cînd se depun într-un strat gros și dens. Cu toții am văzut iarna pomi cu crengile încovoiate sub greutatea zăpezii sau acoperișuri stricte de aceeași forță.

Zăpada proaspăt căzută este alfinată și ușoară. Un metru cub cîntărește numai 85 de kilograme, întrucît, cu toate că fulgul este format din cristale de gheață, el are în compoziția lui aer în proporție de nouă zecimi. Cîntăriți însă și un metru cub de zăpadă tasată! Prof. B. A. Feodorovici care a făcut această operație a constatat cu uimire că greutatea zăpezii a sporit de mai bine de șase ori. Știînd aceasta, înțelegem desigur mai bine și greutatea care apasă asupra crengilor sau acoperișurilor după o ninsoare abundentă de mai multe ore.

Același cercetător a mai făcut însă și alte constatări despre fulgii de zăpadă. Astfel, observînd stratul de zăpadă care se adună an de an în Pamir, el a ajuns la concluzia că o anumită cantitate alunecă ușor de pe vîrf alimentînd ghețarul Fedchenko, iar restul se rostogolește veriginos în vale sub formă de avalanșe. În felul acesta, zăpada apasă asupra tălpilor ghețarului cu o greutate egală cu 150 de tone pe metru pătrat.

Aparatele de măsurat, puptrul cu zeci de lumini roșii, verzi și albe, costumele de protecție sugerează interiorul unei cabine cosmice. Și numai cei inițiați ar putea recunoaște postul de comandă al unei nave maritime înzestrate cu utilaj ultramodern.

FIZICĂ

Antilumea printre noi?

- Direcția spre hiperspațiu • Ieri poate deveni mîine? • „Nimic“, frontiera peste care nu se trece • Formula în care încapă Universul

Ne-am obișnuit să credem că unitatea reală, adevărată, e cea pozitivă, iar cea cu semnul minus înaintea, inventată cîndva pentru desemnarea datoriilor, e bună numai ca să ușureze operațiile formale. După cum dintre semnele plus și minus care apar după extragerea rădăcinii pătrate, indicînd valabilitatea celor două soluții, școlarul e tentat să-l aleagă pe cel pozitiv. În virtutea acestui obicei putem deduce că marele fizician Paul Dirac a fost un elev ieșit din comun: rezolvînd ecuația electronului el a păstrat amîndouă rădăcinile. Ceea ce însemna că fiecarei particule din care e construită lumea trebuie să-i corespundă o antiparticulă, cu sarcină electrică de sens contrar și cu încă alte cîteva însușiri. Mai mult, scria Dirac, „e o pură întâmplare că Pămîntul și, probabil, întregul sistem solar, conține un surplus de electroni obișnuți, negativi, și de pro-

nedumerirea: cum poate spațiul vid să deosebească sensurile rotației? A intervenit atunci Lev Landau. El a amintit că paritatea e o însușire determinată de înlocuirea tuturor coordonatelor spațiale pozitive cu cele negative, ceea ce impune schimbarea de semn a sarcinii și deci transformarea particulelor în antiparticule. „Inversia combinată a lui Landau“ conservă paritatea. Cu alte cuvinte, analizînd un tablou oarecare, trebuie să ținem seama și de imaginea lui în oglindă, de „antilumea“ lui.

Aceste considerații au fost dezvoltate de academicianul estonian Gustav Naan. El și-a imaginat „inversia totală a lumii“ — în care particulele se transformă în antiparticule, rotirea spre dreapta în rotire spre stînga — fenomen cărui i se spune chiar și a patra coordonată, timpul. Se știe că spațiul are trei dimensiuni: dintr-un punct pot pleca numai trei raze reciproce perpendiculare. În teoria relativității timpul este, însă, asemănat cu o a patra direcție în „hiperspațiu“, iar fiecare fenomen e imaginat printr-un punct în acest „spațiu“. În cazul „inversiei totale a lumii“, al trecerii la patru coordonate negative, „ieri“ trebuie să devină „mîine“! În continuare, Naan se întreba: n-ar putea oare să existe în realitate o lume „inversă“ lumii noastre, și nu dincolo de galaxie, ci undeva pe aproape, în marginile lumii cunoscute?

Dați-mi voie, ar putea obiecta un cititor, dar toate acestea înseamnă că ne aflăm pur și simplu în interiorul unei bombe, incomparabil mai mari decît bomba termonucleară! Atunci de ce nu explozăm?

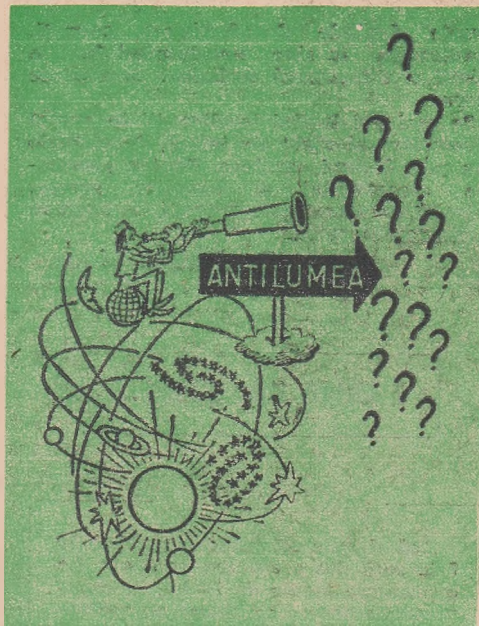
La această întrebare nu se poate răspunde printr-un exemplu concret, fiindcă relațiile dintre lume și antilume sînt total deosebite de cele existente în viața de toate zilele. Calculele matematice privind „spațiul-timpul“ cvadridimensional arată, totuși, că din conviețuirea celor două lumi nu rezultă nici un pericol. Lumea antipozitivelor primejdioși seamănă perfect cu aceea a noastră; ele sînt despărțite, însă, de bariera de netrecut a „nimicului“. Se prea poate că acolo, în lumea „întoarsă pe dos“, să existe sori și planete, ființe vii și chiar raționale. Dar n-avem nici o speranță de a pătrunde în lumea aceea, căci ar trebui întii să... dispărem, să ne transformăm în vid.

La drept vorbind, însă, această arhitectură cutezătoare a Universului încapă într-o formulă elementară. Dacă $1+(-1)=0$, atunci e valabilă și formula $0+1+(-1)$, cînd zeroul se anulează. S-a stabilit că galaxiile se îndepărtează de noi și una de cealaltă cu viteze uneori enorme. Universul pare că se dilată și nu-i exclus ca fenomenul să se datoreze particulelor nou-născute. Căci vidul poate să dea naștere substanței, cu condiția ca „porții“ egale de antiparticulă să nimerească în antilume. Din cînd în cînd sînt descoperite gigantice izvoare de energie, superstele și radiostele. Putem presupune, deci, că energia ia naștere din vid, dar că o cantitate egală de anticnergie trece în antilume.

Acest nou tablou al lumii e, desigur, neobișnuit, dar nu mai neobișnuit decît Universul fără început și sfîrșit despre

care am învățat la școală, decît spațiul și timpul nelimitate. Căci, la orice concluzie am ajunge la un moment dat, e firesc să ne întrebăm: dar ce a fost înainte de asta? Sau: ce va fi după aceea? În aceste situații extreme putem căuta explicația în relațiile cu antilumea prin intermediul vidului. Se înțelege că înainte de a adopta ipoteza lui Naan sînt necesare o serie de experiențe foarte complexe și subtile. Dar poate că, într-adevăr, ne-a fost dat să vedem, pînă în momentul de față, numai o jumătate din gigantica față a Universului și că abia acum o întrezărim și pe cealaltă.

toni pozitivi. Se prea poate că unele stele sînt constituite mai cu seamă din pozitroni și protoni negativi. În orice caz, în lume trebuie să existe un număr egal de stele de ambele feluri“. Curînd după aceea, Anderson a descoperit pe un clișeu urma unui electron pozitiv, a unui pozitron. Astăzi se cunosc „gemeni“ pentru aproape toate particulele, în afară de foton. Dar acești „gemeni“ își fac apariția foarte rar și dispar la primul contact cu particulele obișnuite.

O coexistență îndelungată a materiei și antimateriei, fie chiar și la distanțe mari, cere ca între masele lor să acționeze „antigravitația“, adică ca masele să se respingă în loc să se atragă. Experiențele de mare precizie, efectuate la Dubna sub conducerea lui E. Okonov n-au evidențiat, însă, antigravitația. Iar dacă antimateria s-a format în urma gigantului cataclism care a dus la crearea lumii cunoscute de noi, unde se ascunde ea acum?

Acum 2 500 de ani, filozoful grec Melissos spunea: „Din nimic nu se naște nimic“. În secolul XVIII a apărut convingerea că reacțiile chimice conservă masa substanței, iar în secolul XIX s-a dovedit că ele conservă și energia.

Fizica atomică a descoperit conservarea multor însușiri ale particulelor elementare, cum sînt sarcinile electrice, barionice și leptonice, și existența unor proprietăți ca „paritatea“ și „stranietatea“. Pe de altă parte, fizica atomică a demonstrat că legile clasice ale conservării nu sînt absolute. În cursul reacțiilor nucleare, de exemplu, masa nu se conservă, o parte din ea se transformă în radiații, în energie. Unele interacțiuni dintre particule trebuie explicate prin apariția unor particule „virtuale“, care sorb energie din nimic, din vid, pentru a o pierde imediat.

Concluziile fizicienilor Lee și Yang au stîrnit, în 1957, o adevărată senzație: ei au demonstrat că în unele cazuri nu se conservă nici „paritatea“, această însușire fundamentală a particulelor. Eliberarea de către nucleu a electronilor s-a dovedit sensibilă la ceea ce, conform calculelor matematice, deosebește spațiul nostru de „antispaciu“. Privind în oglindă vedem, de exemplu, o imagine a antispaciuului, în care oamenii se transformă în stîngaci, iar șuruburile cu filet dreapta devin șuruburi cu filet stînga. Fizicienii nu și-au ascuns

Fiolele din fotografie conțin un medicament extrem de prețios. Este vipraxinul, un extract de venin de viperă, folosit cu succes în tratamentul sciaticii, artritelor cronice și nevralgiilor.

LA INTREBĂRILE CITITORILOR

Tulburările de ritm ale inimii

Tulburările ritmului cardiac normal (aritmii) pot interesa fie frecvența pe minut, fie regularitatea, fie și una și alta.

Ritmul cardiac poate fi rapid, depășind 80 de bătăi pe minut (tahicardie) sau lent, sub 60 de bătăi pe minut (bradicardie).

Tahicardia cea mai obișnuită este tahicardia sinusală când ritmul regulat al inimii capătă o frecvență de 100—160 bătăi pe minut. Apariția ei este adesea legată de eforturi fizice, digestive, emoții. Alteori apare în diverse stări patologice: febră, anemie, hipertiroidism, dispărând o dată cu vindecarea bolii care a produs-o. În sfârșit, tahicardia sinusală poate apărea după administrarea unor medicamente, abuz de alcool, cafea, tutun etc.

Tahicardiile sinusale se diagnostică prin existența ritmului rapid și regulat, influențarea lor prin efort sau simple schimbări de poziție. Electrocardiograma arată o curbă cu aspect normal, dar cu ritm frecvent.

Tratamentul tahicardiilor sinusale depinde de cauza care le-a produs. Cind este în legătură cu tulburări psihice, trebuie să știm că tahicardia nu are importanță și poate fi „rezolvată” la nevoie cu sedative (bromuri asociate sau nu cu luminal). Cind tahicardia este urmarea unei boli infecțioase este bine ca bolnavul să mai respecte repausul la pat 10—15 zile după încetarea febrei. Bineînțeles că se vor înlătura toxicele (tutunul, cafeaua, alcoolul) dacă acestea sînt în cauză.

Tahicardia paroxistică este un ritm cardiac rapid de peste 180 de bătăi pe minut. Ceea ce caracterizează această tulburare de ritm este apariția și dispariția ei bruscă. De la un ritm cu frecvență normală, inima trece la o tahicardie foarte pronunțată, 120—180, uneori chiar 200 pe minut și din plină tahicardie, tot brusc, ritmul redevine normal.

Durata unui acces de tahicardie paroxistică variază de la câteva secunde la câteva săptămîni.

Bolnavii acuză palpității, jenă în regiunea inimii („lovitură ce vine din piept”), amețeli, transpirații, grețuri și vărsături. De multe ori fie la „debut” fie în cursul sau după criză, pacienții au o pronunțată poliurie (eliminarea masivă de urină) și scaune frecvente.

Tratamentul tahicardiei paroxistice trebuie instituit de medic, dar o dată diagnosticată, bolnavul trebuie să cunoască singur câteva manevre simple care o pot opri. Le vom arăta pe cele mai importante: ținerea forțată a respirației după o inspirație profundă, provocarea vărsăturilor (prin introducerea unui deget în gît), compresia globilor oculari (pacientul își îndreaptă privirea în jos, închide ochii și se exercită o presiune progresivă pe ochi).

Rărirea ritmului cardiac (bradicardia) poate fi fiziologică sau patologică.

Bradicardia sinusală este cel mai adesea fiziologică: în timpul somnului, în sarcină, la persoanele în vîrstă, la cei care efectuează munci grele, la sportivii antrenati etc.

În condiții patologice bradicardia se poate produce prin medicamente (digitală), toxice (nicotină), infecții microbiene (tifice, difterice), în cursul icterului, în anemie, tumori cerebrale, meningită, intoxicații (plumb).

În general bradicardiile sinusale nu trebuie tratate autonom, ele dispărînd o dată cu cauza care le-a produs. Dacă dau amețeli se vor combate prin medicamente pe bază de belodonă (Fobenal, Foladon, Bergonal N.R.). Prognosticul bradicardiilor si-

nusale depinde de afecțiunea cauzală, bradicardia în sine netulburînd funcția inimii ci împotriva creîndu-i condiții de lucru.

Se mai pot întîlni bradicardiile în cursul diverselor „blocări” ale inimii, funcționale sau prin leziuni cardiace. Pentru precizarea caracterului și cauzelor acestor „blocări cardiace” este necesar un examen electrocardiografic.

Dr. Rodion Irinov

E BINE SĂ ȘTIM...

...că sîngele constituie aproximativ 7 la sută din greutatea unui om. La o greutate medie de 70 kg, în organismul omenesc se găsesc aproximativ 5 litri de sînge. Dar nu toată această cantitate circulă fără oprire. O parte din lichidul sanguin se află în rezervă, în așa zisele „depouri de sînge”: ficat, splină, piele. Ficatul conține 20 la sută sînge, splina 16 la sută, vasele de sub piele 10 la sută total, deci aproximativ 46 la sută.

Cind omul pierde o cantitate mai mare de sînge prin hemoragii sau dacă efortul muscular este prea mare, apare necesitatea completării sîngelui. În aceste cazuri, sîngele este zvîrlit din „depou” în vasele sanguine, menținînd astfel activitatea normală a organismului. După ce încetează efortul fizic, o parte din sînge se întoarce din nou în „depourile” sale de rezervă.

...că inima pompează în cursul unei vieți cu o durată medie (70 de ani) circa 173 de milioane litri de sînge. Această cantitate este egală cu volumul unui lac lung de 10 km, lat de 7 km și adînc de 2,5 m.

...inima omului bate de 31 milioane de ori pe an.

Medicus

TEMĂ DE SEZON...

Congestiile pulmonare

Printre bolile pulmonare al căror punct de plecare se află, de multe ori, în mucoasa căilor respiratorii superioare și apar în urma unei așa-zise „banale” răceli — gripă sau guturai — neglijate sau incorect tratate, congestia pulmonară poate fi socotită una dintre bolile specifice anotimpurilor reci. Frigul și umezeala favorizează virulența unor germeni care, în mod normal, trăiesc saprofiti pe mucoase sau piele. Tot frigul tulbură echilibrul biologic al

organismului, acționînd asupra permeabilității și apărării celulare și face să scadă, de asemenea, puterea mecanismului general de imunitate.

Așa se explică faptul că pneumococul sau chiar bacilul Koch, doi germeni care trăiesc în stare saprofită în organismul uman, în condițiile unei „răceli”, uneori și în cursul unei boli infecto-contagioase, devin agresivi, provocînd inflamația alveolelor pulmonare, cunoscută sub numele de congestie pulmonară. Boala începe prin fiori de frig sau frisoane, de o intensitate mai redusă ca în pneumonie, căroro li se asociază imediat junghiuri, prezente în toate formele de congestii pulmonare, ce se pot înfățișa ca o simplă jenă sau ca dureri vii, exagerate prin respirație. Dificultățile de respirație (dispnee), tusea seacă sau umedă, însoțită de o expectorație muco-purulentă ori brăzdată de fire de sînge, în fine febra ceva mai mică decît în pneumonie (38—39°) și pulsul accelerat nu lasă nici o îndoială asupra diagnosticului, pe care examenul radiologic îl va confirma.

Introducerea sulfamidelor și antibioticelor a modificat evoluția acestei afecțiuni, grăbindu-i vindecarea. Cu toate acestea, în tratamentul bolii continuă să fie aplicate cu succes sinapismele, ventuzele uscate, ventuzele scarificate și badijonajul cu tinctură de iod.

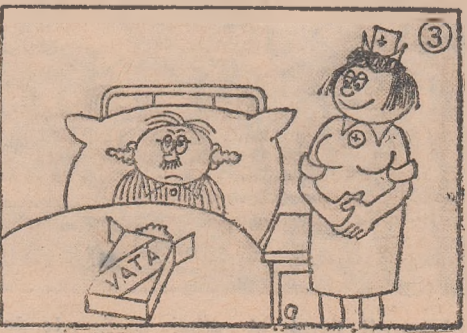
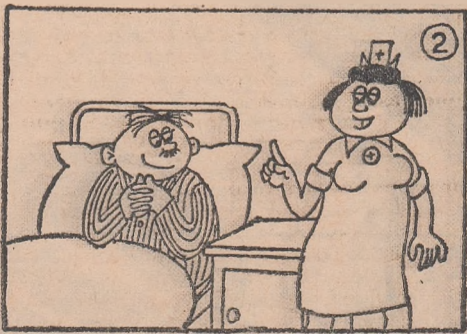
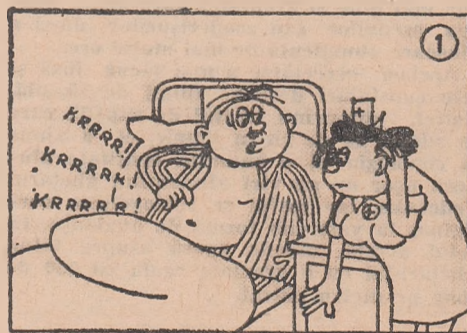
Sinapismele, care provoacă o decongestionare în focarul de congestie pulmonară constă, de obicei, într-o cataplasma de muștar. Se amestecă făină de muștar cu făină de in în părți egale (se poate face însă și numai cu făină de muștar) și se pune într-o farfurie; se toarnă apă caldă (nu fierbinte) și se amestecă pînă la obținerea unei paste; aceasta se întinde pe un șervet subtire (sau tifon dublu) căruia i se îndoie marginile pentru ca să nu iasă muștarul. Apoi se aplică pe piept, pe spate sau în jurul toracelui, timp de 5—10 minute, pînă se înroșește bine pielea, controlînd din timp în timp porțiunile pe care s-a aplicat pentru a se evita arsurile. Cataplasma se menține aplicată cu un șervet mai mare, uscat, înfășurat în jurul toracelui. După ce se îndepărtează apoi cataplasma, pielea se poate unge cu o cremă calmantă, vaselină sau untdelemn.

Efecte sinapizante are și tinctura de iod de alcool de 90° în părți egale. Se badijonează pielea, apoi se lasă să se usuce, după care se acoperă cu un strat de vată. Se recomandă multă atenție la badijonarea cu iod pentru a nu se cauzeze leziuni ale pielii.

Infuziile expectorante (infuzii de tei, infuzii cu poigală, la care se adaugă, de obicei, benzoat de sodiu și sirop de codeină) se recomandă pentru a favoriza expectorația, pe care o fluidifică ușurînd astfel eliminarea sputei. Antinevralgicele și antipireticele (piramidon, antimigrin, antipirină, salipirină, aspirină) sînt foarte utile, micșorînd intensitatea junghiului și temperatura ridicată.

Medicamentele de bază rămîn, însă, penicilina, streptomina, eventual cloramfenicolul (clorocid), aureociclina și tetraciclinele, care au făcut ca o congestie pulmonară să se vindece radical în trei-patru zile.

Dr. Sava Kostenko

Fără cuvinte.

Poșta medicului

FLORICICA ȘERBAN — București: 1) La o înălțime de 155—165 cm. greutatea în kilograme trebuie să fie egală cu numărul centimetrelor peste sută; deci, la înălțimea dv. de 162 cm. trebuie să aveți o greutate de 62 kg. O greutate care depășește această normă cu 15—20% dovedește un început de îngrășare. 2) Nu trebuie să recurgeți la somnifere. Cu timpul, ele încețază să acționeze asupra proceselor de inhibiție în scoarța cerebrală și, în cele din urmă, duc la stingerea nevoii naturale de somn. Va recomandăm, în locul lor, băi calde înainte de culcare și plimbări ușoare după-masa de seară.

ADRIANA — Ploiești: Dacă aveți tenul uscat, săpunul de toaletă poate fi chiar iritant, mărindu-i în același timp uscăciunea, ceea ce favorizează apariția timpurie a ridurilor. Săpunul de ras poate înlocui parțial pe cel de toaletă, dar tenul îmbăcșit se curăță mult mai bine cu o substanță grasă, ca uleiul proaspăt de floarea-soarelui, untul, caimacul sau diferite preparate cosmetice pentru demachiat.

CĂRBUNE LARION — Măieru: În afecțiunea dv. există un barem precis. Pentru a vă putea spune dacă aveți sau nu voie să faceți eforturi fizice ar trebui să știm vechimea bolii și evoluția. În general, procesele sclerotice pot fi considerate vindecate dacă, după 5—6 ani, radiografiile și analizele de laborator sînt bune. Efortul fizic moderat, dozat, este în acest caz permis.

A. C. — Timișoara: Problema dv. nu este medicală decît prin... forma sub care o puneți. De fapt ea ține de domeniul psihologiei și ca atare soluția stă în mîna dv.

D. COSTIN — Slatina: 1) Globulele roșii din sînge au o viață scurtă, ea nu depășește 200 de zile. S-a calculat că în corpul omului „mor” pe zi nu mai puțin de 350-400 de miliarde de globulele roșii. Se înțelege că tot atîtea altele noi vin să le ia locul. Așa încît cei cîtiva cm de sînge, cît vi se iau periodic pentru analiză, nu vă „anemiează”. 2) Citiți articolul nostru despre „Botulism” din nr. 44/1965.

PATRICIA D. — București: Afecțiunea dv. este destul de complicată pentru ca tratamentul ei să poată fi condus prin corespondență. Vă recomandăm să vă internați într-o clinică de specialitate unde (în urma examenelor clinice și de laborator) se va găsi, fără îndoială, o soluție definitivă, nu numai paleatorie.

R. MĂNTULESCU — Craiova: 1) Scrofuloza este o manifestare specială care însoțește complexul primar sau cel mai frecvent stadiul secundar al tuberculozei la copil. Este considerată ca expresia unei reacții hiperergice — opinie în favoarea căreia pledează și proba la tuberculină intens pozitivă. 2) Tratamentul cu streptomina și HIN este cel mai bun în tuberculoza de primo-infecție.

M. C. — Timișoara: Tratamentul este posibil, dar numai după stabilirea „formulei glandulare” de către un medic specialist. Sportul (în special înotul) și gimnastica pentru trunchi sînt adjuvante prețioase.

LARISA A. — Corabia: Constipația sugarului poate avea cauze multiple, de care ne vom ocupa într-un articol special. Puteți folosi următoarea pulbere laxativă: Rp. magnezie calcinată 15 g + Lactoză 15 g. D. S. int. seara la culcare un vîrf de cutit într-o linguriță cu lapte (la sugar).

IUVI S. — Timișoara: 1) Mierea de albine reduce, într-adevăr, colesterolul, dacă respectați și regimul adecvat. Luați două-trei lingurițe pe zi între mese. 2) Preparatul despre care întrebați nu a fost încă elaborat pe scară industrială. Vă vom ține la curent cînd acest lucru se va întîmpla.

RUSU MIRCEA — Tg. Mureș: 1) Am publicat și vom mai publica exerciții de culturism pe măsura materialului ce ne va sta la dispoziție. Nu există un manual accesibil în acest domeniu. 2) Într-un număr recent, am publicat un regim pentru cura de îngrășare. Cercetați colecția revistei.

A. E. ZINA — Brașov: Problema este foarte serioasă, dar din păcate nu există o rezolvare standard. Prin antrenament se poate ajunge la o „concordanță” mai bună, dar nu există nici un tratament specific.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au, însă, prioritate asupra celor prin poștă.

Macarale și temple în pustiul Nubiei

Acum 3227 de ani, lângă zidurile micului oraș sirian Khadesh s-au ciocnit două armate, socotite pe vremea aceea cele mai puternice. Tânărul faraon Ramses al II-lea era grăbit să-și preamărească numele prin înfrângerea vechilor dușmani ai statului egiptean; hitiții. Dar graba l-a virit în cursa întinsă de hitiți: împreună cu anvergarda lui s-a trezit în încercuirea armatei inamice. Cîteva mii de care de luptă hitite au înconjurat mina de ostași care îl apărau pe faraon. Și hitiții au purces să-și sărbătorească vic-

moartea faraonului și amintirea templelor s-a pierdut în nisipurile care au acoperit monumentalele construcții de piatră. Nici marele istoric al antichității Herodot, nici marele geograf Strabon n-au știut nimic despre aceste capodopere arhitectonice din pustiul Nubiei.

În martie 1813, o întâmplare fericită a purtat pașii tînărului cercetător elvețian Johann Buckhardt în părțile Abu-Simbelului. Și acolo, în nisipurile moarte a văzut deodată fața trufașă a faraonului. Descoperirea lui Buckhardt a stîrnit senzație în lumea arheologilor. Reacția era foarte explicabilă: omenirea aflase una din cele mai timpurii creații ale ei!

Dar dacă tînărul savant n-ar fi găsit statuile de la Abu-Simbel? Nu încapă nici o îndoială că descoperirea ar fi fost făcută în zilele noastre. Căci de trei-patru ani întreg pustiul Nubiei e literalmente răs-

Anul trecut, acești sfinți și-au schimbat domiciliul.

toria, dar în ultima clipă la locul luptei a ajuns și restul oștirii egiptene. Ramses al II-lea a fost salvat. Hitiții s-au retras. Singerosul război a mai durat totuși șaisprezece ani și s-a încheiat cu o pace care a părut ambelor părți avantajoasă. După ce tratatul a fost semnat, Ramses a adus-o în Egipt pe fiica regelui hitit Hattuşil al III-lea, frumoasa Nefertite.

Preafericitul faraon avea acum toate motivele să-și arate recunoștința față de zei. Și, din ordinul lui, douăzeci și cinci de mii de sclavi au fost mișcați în toridul pustiul al Nubiei. Acolo, departe de orice așezare omenească, pe malul abrupt al Nilului a început construcția a două temple cum nu se mai văzuseră, întru slava lui Ramses și a soției sale Nefertite. Construcția a durat un sfert de veac. Meșterii egipteni — ingineri, constructori, sculptori, pictori — s-au întrecut pe ei înșiși. Templul faraonului, mai ales, e într-adevăr uluitor. Intrarea este străjuită de patru statui ale lui Ramses, de cîte douăzeci de metri înălțime. Înăuntru, în stîncă, se desfășoară o anfiladă de săli bogat împodobite. Ultima dintre ele adăpostește statuile zeilor Ra, Amon, Ptah, și a lui Ramses. De două ori pe an — și numai atît — razele soarelui pătrund printr-o mică deschizătură pînă în străfundurile templului, luminînd statuile zeilor. Numai imaginea lui Ptah, zeul împărăției subpămîntene, rămîne veșnic eufundată în întuneric.

Cînd a văzut aceste capodopere, faraonul, fericit, a înțeles că numele lui și al frumoasei Nefertite vor intra în nemurire. Dar n-a trecut prea mult timp de la

colit de lopețile arheologilor. Cauza acestei „febre arheologice“ este cunoscută de toți cei care au auzit de construcția barajului de la Assuan. Deșertul Nubiei va deveni fundul unui uriaș lac de acumulare. Procesul de umplere a și început în mai anul acesta. Înainte de aceasta, oamenii de știință au reușit, însă, să găsească și să salveze multe comori istorice neprețuite din acest pămînt astăzi mort, dar altădată populat și înfloritor. S-au făcut zeci de descoperiri senzaționale. Expediția arheologică poloneză, de exemplu, care a făcut săpături la Faras, a dat la iveală un templu îngropat sub nisip. Zidurile acestuia au păstrat aproape în prospețimea inițială 169 de fresce superbe. În regiunea Mirgiss s-au găsit fabuloase colecții de unelte de muncă folosite de primele populații din valea Nilului. Au fost descoperite noi galerii de picturi rupestre, create de artiști care au trăit acum 5000 de ani.

Pentru prima oară, în Nubia, arheologii au început să lucreze cot la cot cu inginerii. Sarcinile ingineresti, ivite din necesitatea de a evacua străvechile monumente nubiene, sînt realmente fără precedent. Într-adevăr, numai în Nubia se poate vedea cum se „ambalează“ în „ladă“ un templu de opt sute de tone sau cum, pe trei sine de oțel, se mișcă cu o viteză de multe ori mai mică decît aceea a broaștei țestoase un imens edificiu de piatră.

Cea mai dificilă misiune a fost, bine înțeles, salvarea templelor de la Abu-Simbel. Savanți din diferite țări au propus tot felul de proiecte ingenioase în legătură cu templele cioplite în stîncă. Dar nu întotdeauna cîntătoarea fantezie inginerescă se îmbina cu posibilitățile practice de înfăptuire a ei în termenul dat. În cele din urmă a învins soluția cea mai simplă. Această soluție este bine cunoscută de locuitorii din satele aflate în regiunile mărilor artificiale de la Ribinsk, Kuibîșev, Kremenciug ș.a. care, la timpul lor, s-au mutat în vetre noi.

Ce face un dulgher cînd trebuie să-și strămute casa? Desface casa birnă cu birnă și numerotează birnela, programîndu-le parcă pentru asamblare. Aceste cifre notate pe segmentele de birnă deosebite îndată casa călătoare de celelalte surate.

Același sistem va fi aplicat și la Abu-Simbel. Bineînțeles, dimensiunile unei atari operații sînt complet altele. Căci numai unul din temple cîntărește 375.000 de tone. El va trebui desprins din stîncă și tăiat în blocuri de cîte 30 de tone; apoi, „cuburile“ respective urmează să fie ridicate pe o suprafață nouă, deasupra nivelului barajului, unde templul „asamblat“ va trebui să fie orientat în așa fel încît să i se creeze din nou toate vechile efecte optice.

După cum se vede, de lucru e berechet. S-a calculat că lucrările vor dura cîțiva ani.

E. Alexandrov

Însemnări pestrițe din New York

Orice provincial american visează să vadă măcar o dată în viață New Yorkul, să stea pe podul Brooklyn, să se plimbe pe Marea Cale Albă, cum i se spune Broadwayului. Despre New York s-au scris sute de cărți. Au fost studiate toate obiceiurile newyorkezelui mijlociu. Se știe cîte sticle de coca-cola bea pe an, cîți dolari cheltuiește cu guma de mestecat. S-a stabilit chiar că newyorkezul mijlociu clipește de douăzeci de ori pe minut cînd e liniștit și de patruzeci de ori cînd e nervos sau emoționat. Statistica este atotștiutoare!

Viața unui oraș uriaș ca New Yorkul e un caleidoscop uluitor. Pe trotuare se înghesuie pietonii, pe străzi se înghesuie mașinile. Sînt anumite străzi unde automobilele înaintază aripă lângă aripă, cu viteza broaștelor țestoase. Anul trecut, un șofer de taxi, un vizitru de trăsură și căpitanul echipei de baseball „Giganții“ au făcut un pariu: care va străbate mai repede drumul de la Hudson la East-River. Taxiul a atins finișul după 18 minute, trăsura după 24 de minute, iar pietonul după 28 de minute.

Străzile par de trei ori mai înguste decît sînt în realitate, pentru că de-a lungul trotuarelor staționează mașini. În multe locuri totuși parcare și interzisă. Iar dacă un șofer ignorează această interdicție, se întîmplă ceea ce se întîmplă pretutindeni: se apropie un polițist, ia numărul mașinii și prinde de parbriz un „tichet“ care înseamnă amendă. În genere, nu e un lucru amuzant, dar cînd polițistii au umor se petrec și scene nostime. O camionetă staționa de pildă în fața unei clădiri, într-un loc unde n-avea dreptul s-o facă. Un polițist s-a apropiat și a văzut pe parbriz un bilet pe care scria: „Instalatorul lucrează în clădire“. După ce s-a gîndit puțin, polițistul a continuat, zîmbind, corespondența: „Dar polițistul lucrează pe stradă“.

În fiecare an poliția newyorkeză distribuie cam jumătate de milion de „tichete“. Cine se alege cu un „tichet“, trebuie să plătească o amendă de la cinci la cincisprezece dolari. Dacă victima se socotește nedreptățită are dreptul să se adreseze justiției. Dar cum contravenienții își stăpînesc greu nervii, au rareori cîștig de cauză.

De obicei, lucrurile se petrec cam așa. Făptașul se prezintă în fața judecătorului îmbrăcat în severă robă neagră, care îl ia în primire.

— Ați fost amendat cu 15 dolari. Vă recunoașteți vina?

— Domnule judecător — exclamă făptașul — „curcanul“ ăla e nebun!

— Douăzeci de dolari pentru insulta adusă polițistului! Vă recunoașteți vina?

— Domnule judecător, ceea ce faceți dumneavoastră e o încălcare a Constituției!

— Douăzeci și cinci de dolari! Vă recunoașteți vina?

După care inculpatul se prezintă la casieria respectivă și plătește amenda.

★

În amurg, pe străzile Manhattanului de Jos se lasă o nemaipomenită liniște. Claxoanele rarelor automobile sună ca într-un defileu sălbatec. Ziua de lucru s-a terminat cu o oră înainte. Ușile băncilor și ale birourilor de asigurare s-au dat atunci în lături și secretare tinerele, bocănînd pe asfalt cu tocurile cui ale pantofilor, s-au îndreptat în fugă spre stația de autobuz. „Cadillac“—uri luxoase i-au dus pe stăpînii bogați afară din oraș. Pe Wall-Street au rămas să stăpînească pustiul și întunericul. Căci nimeni nu locuiește pe Wall-Street. Acesta este, exclusiv, cartierul de afaceri al orașului.

În schimb, în Manhattanul de Mijloc și de Sus e zgomet și agitație. Pe trotuare se scurge un necurmat torent omenesc. Lîngă semafoare serișnesc frînele automobilelor. Pe micile insule de verdeață presărate la mijlocul Broadwayului odihnesc pe scaune bătrîne și bătrîni absenți la zarva din jur.

Deasupra lui Times-Square topăie, se învîrtesc și se zbat convulsiv reclame electrice multicolore. Într-o gheretă de sticlă cu firma „Punct de recrutare a voluntarilor pentru infanteria marină“ stau trei sergenți plictisiți de atîta inactivitate. Doi joacă cărți, al treilea moție cu picioarele pe masă.

Pe strada 42 există vreo zece cinematografe ieftine. Pe ecranele lor rulează filme slabe, în special cu gangsteri. Biletele sînt și ele ieftine: 50 de cenți. Dacă vrei, poți să intri dimineața și să pleci la trei

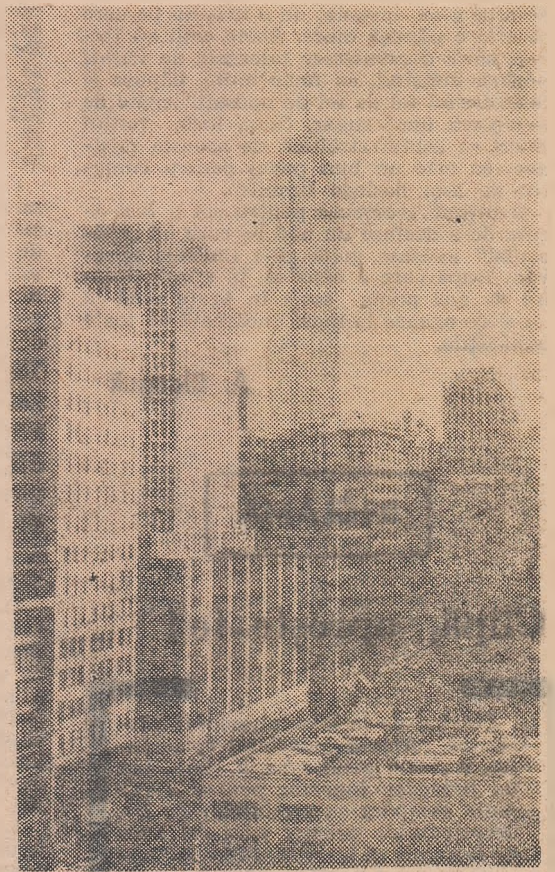
noaptea. De aceea nimeni nu se miră dacă aude din cînd în cînd un sforăit zdravăn. Mulți vin de altfel, pur și simplu să tragă un pui de somn în răcoarea sălii.

Bineînțeles, poți vedea și filme foarte bune, dar la alte cinematografe, unde biletul e mai scump.

La ora 19,30, în teatrele de pe Broadway se ridică cortina. Sălile sînt mici, unele au numai 50—100 de locuri. Poți vedea însă actori foarte talentați și spectacole extrem de interesante.

Există și teatre cu intrare gratuită. Uneori, ele prezintă piese de Shakespeare sub cerul liber al Central-Parkului. Joacă aproape fără decoruri (care costă bani), iar Desdemona moare pe un fundal de zgîrie-nori newyorkezi. Pe fața ei palidă cad umbrele singerii ale reclamei: „Cumpărați automobile Chevrolet!“

Nu demult un grup de tineri actori a luat inițiativa să dea spectacolele direct pe stradă, în cartierele sărace ale orașului. Drept scenă e folosit uneori un camion cu laturile lăsate. Ceea ce-i însă cu adevărat uimitor la aceste spectacole este mai ales strînsul contact cu publicul și reacția spontană a acestuia la tot ce se întîmplă în piesă. Am asistat odată la un spectacol compus din două piese scurte: o comedie spaniolă și vodevilul „Ursul“ de Cehov.

Peisaj newyorkez.

„Of! Nu știu ce să fac! Să mă mărit cu el sau nu?“ — se tînguia la un moment dat eroina vodevilului cehovian.

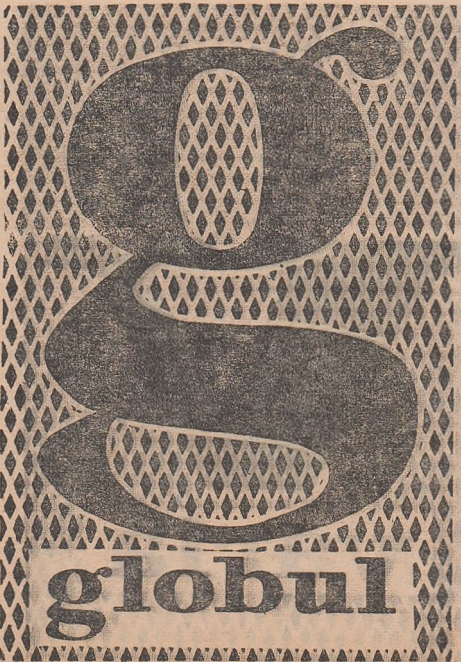
— Sigur! Mărită-te! Ce mai aștepti! — au îndemnat-o cîțiva dintre spectatorii îngrămădiți pe trotuare, pe scări, pe pervazurile ferestrelor.

— Nu! Nu te mărita, proasto! — au sărit alții indignați.

O dată cu lăsarea serii se însuflețesc și străzile boemei newyorkeze — Greenwich Village. În ușile barurilor și ale cafenelelor se adună tineri bărboși, cu cămășile descheiate pînă la briu și fete ciufulite, cu ochii violent machiați. Sînt beatnic-ii care nu cred nici în Dumnezeu, nici în diavol, nici în bine, nici în rău. Se adună în cafenele întunecoase și citesc versuri, bînd whisky cu sifon (cînd au bani) sau sorbind pocăiți dintr-o cafea mică (cînd n-au bani, ceea ce se întîmplă mai des).

Deseori în cafenele vin și studenți, ca să asculte cîntece populare și balade și țin cu plăcere isonul cîntăreților, care se acompaniază la banjo. Flăcările luminărilor tremură, pe fețele oamenilor se alungă umbre. Cuvintele vechilor cîntece merg direct la inimă. Ele vorbesc despre vreun cowboy bolnav și despre calul lui obosit, despre o fată rămasă în Munții de Fum, despre o casuță pierdută în care doi bătrîni își așteaptă feciorul plecat în căutarea norocului, despre frumoasa și năbădăioasa Irene, cu care e greu să trăiești dar fără de care nu poți rămîne nici o jumătate de zi, de care ai vrea să fugi dar nu poți, fiindcă te urmărește și în somn...

B. Strelnikov

OBICEIURI

Nuntă cu examen

Pe străzile vechiului oraș estonian Tartu am întâlnit un grup de fete și flăcăi îmbrăcați în pitorești costume naționale. Buna lor dispozitie, cîntecele și giumele adresate mai ales perechii ce pășea în fruntea grupului m-au făcut să înțeleg că e vorba de o nuntă.

Și, într-adevăr, la Oficiul stării civile au fost așteptați de o orchestră. Trei băieți față în față cu trei fete, și-au întins deasupra capetelor briie colorate, formînd o poartă prin care au trecut mirele și mireasa. Doi copii, un băiat și o fetiță, au deschis alaiul solemn, împărțind în dreapta și în stînga flori de cîmp. Apoi, după clipa emoționantă cînd mirele și mireasa au fost declarați soț și soție, corul celor prezenți a intonat un cîntec de nuntă și fiecare invitat a oferit tinerilor căsătorii câte un trandafir. După care tinerii au fost duși pe brațe pînă la mașini și în strigătele celor din jur: „Mire, nu fii zgîrcit“ acesta a trebuit să-și gratifice a-leasa inimii cu o sticlă de vin. Lîngă mașina lor, tinerii erau așteptați de un flăcău, neapărat înalt, care le-a înmînat o cheie enormă — simbol al vieții fericite — ce poate să deschidă orice locație...

Dar emoțiile părții solemne a ritualului abia începeau, se pare. Sigur, e plăcut să primești flori și să fii purtat pe brațe. Dar vai! Cine nu știe că în căsnicie există și lucruri mult mai prozaice? Așa încît ajunși acasă cei doi soți au fost luați în primire de soacra și de soacra miressei a supravegheat felul cum nora a cusut nasturi la haina ginerelui. Apoi tinerii căsătorii s-au apropiat de o măsuță pe care se afla o păpușă mare. Acolo soții au trebuit să-și demonstreze talentele de viitori părinți înfășurînd, cu forțe unite, păpușa și îndeplinind fel de fel de operații legate de îngrijirea unui sugar. Cum, însă, puțini tineri se achită strălucit de această misiune, ea este un bun prilej pentru cume-tre de a-și dezlega limbile...

O ultimă încercare pentru soț a fost aceea de a desface un nod pe care un „specialist“ avușese grijă să-l înnoade zdrăvîn. După care a căpătat, în sfîrșit, dreptul de a-și purta soția în brațe pînă la locul de onoare la masa încercată cu toate bunătățile.

A. Elauguk

RECLAMA

Clipă, oprește-te!

Plecînd de la binecunoscutul ade-văr că reclama e sufletul comerțului, o firmă americană a imaginat un procedeu ingenios pentru a stimula cumpărarea produselor ei. În dreptîndu-și atenția spre cei 1100 de locuitori ai localității North-Conway (statul New Hampshire), reprezentanții firmei au reușit să-i convingă — nu se știe prin ce mijloace — să trăiască timp de 48 de ore, „în afara timpului“. Absolut toate ceasurile-brățară și de buzunar au fost sigilate, iar celelalte confiscate. În tot acest timp postul de radio local n-a comunicat ora exactă.

În prima dimineață de viață „în afara timpului“, aproape toți copiii au venit la școală cu o jumătate de oră mai devreme. Mulți adulți au simțit o stare de neliniște inexplicabilă sau de slăbiciune.

Iar după ce cetățenii localității amintite au fost pătrunși de importanța experienței, li s-a servit, în formele cele mai variate, concluzia: „Cumpărați-vă ceasuri, dar numai cele produse de firma noastră“.

O. Pivovarov

DETECTIVII SECOLULUI

Tehnica pe urmele delicvenților

Încăperile magazinului universal erau ficsite de cumpărători. Dar pentru individul care-și plimba o privire plictisită

La Kiji, în R.S.S.A. Karelia, a fost restaurată o originală catedrală construită în întregime din lemn. Biserica face parte dintr-un complex de construcții similare, înălțate acum 250 de ani, și declarate astăzi monumente ale arhitecturii ruse.

MARILE RECOMPENSE

Premiul Nobel

În fiecare toamnă, cercurile științifice și literare, zările din întreaga lume și marele public de pretutindeni comentează cu un interes mereu reînnoit atribuirea noilor Premii Nobel și personalitatea proaspeților laureați. Dar poate că nu toată lumea cunoaște și geneza acestei importante recompense care înseamnă, în același timp, și o supremă consacrare internațională. De aceea ni se pare că n-ar fi inutile câteva date despre inițiatorul premiului și despre istoricul acestuia.

Premiul Nobel (pronunția corectă e Nobel, cu e accentuat și deschis) a fost înființat de Alfred Bernhard Nobel, un chimist suedez născut la Stockholm în 1833 și mort la Sanremo în 1896. În anul 1875, Nobel — pe baza nitroglicerinei descoperite de chimistul italian Ascanio Sobrero — a produs în laborator dinamita, iar în 1889 balistita. Descoperirea acestor explozivi i-a adus o avere fabuloasă, pe care chimistul suedez a sporit-o și mai mult prin investițiile pe care le-a făcut în zăcămintele petrolifere de la Baku. Cu un an înainte de a muri, însă, mai exact la 27 septembrie 1895, Nobel și-a făcut testamentul și a hotărît ca averea adunată prin explozivi să fie folosită pentru întemeierea unei fundații (Nobelstiftelsen) care să distribuie anual cinci premii celor care aduc „cele mai mari servicii omenirii“ în diversele ramuri ale fizicii, chimiei, medicinei, literaturii și relațiilor dintre popoare.

Primele premii Nobel au fost decernate în 1901. Premiul de fizică a fost acordat savantului german Wilhelm Konrad Roentgen (1845—1923), descoperitorul razelor X; premiul de chimie — olandezului Iacobus Hendricus van't Hoff (1852—1911) pentru cercetările sale pe tărîmul compușilor carbonului, premiul de medicină — germanului Emil von Behring (1854—1917), descoperitorul serului antidifteric; premiul de literatură — poetului parnasian francez Sully-Prudhomme (1839—1907); iar premiul pentru pace — elvețianului Jean-Henri Dunant (1828—1910) și francezului Frédéric Passy (1822—1912).

(Din „Nedelea“)

TRADIȚII

Recunoștință în mulaje

Nici ierburile, nici alifiile nu l-au putut ajuta. Mai întîi i-au amorțit degetele. Iar mai târziu, după câteva zile, bătrînul grec nu și-a mai putut mișca nici mîna. Ca să lucreze pămîntul îi trebuie, însă, brațe sănătoase...

Atras de faima spitalului din Corint, infloritorul oraș de lîngă mare, bătrînul s-a îndreptat într-acele, punîndu-și toată nădejdea în esculapii făcători de minuni. Și într-adevăr, minunea a fost săvîrșită. După două săptămîni de tratament cu tot felul de extrase vegetale și infuzii în amestecuri savante, bătrînul s-a vindecat. Dar cum putea un biet țărăn să-și răsplătească salvatorii? Cum să-și exprime nemărginita-i recunoștință? Bătrînul s-a gîndit să le dăruiască un mulaj după mîna lui „care a fost moartă și ci au inviat-o“. Vestitii esculapii n-au disprețuit modestul dar. Dimpotrivă, mișcați de a-

tenția bătrînului, l-au primit și l-au păstrat.

Alți bolnavi au imitat exemplul țărănului. Și, în anii care au urmat, spitalul din Corint s-a îmbogățit cu un mare număr de mulaje din argilă după diferite părți ale corpului tîmăduite de arta vechilor slujitori ai medicinii.

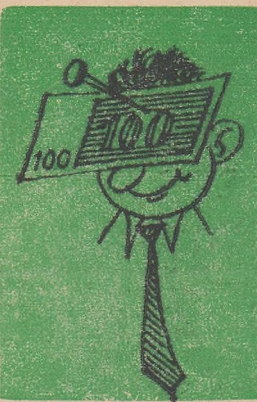
De atunci au trecut secole, au pierit civilizații, omenirea a dat uitării multe obiceiuri. Nu de mult, însă, arheologii greci au descoperit rămășițele spitalului din Corint și, o dată cu ele, și colecția de mulaje. În momentul de față ele sînt expuse la muzeul de arheologie din Corint. Cu acest prilej s-a constatat, însă, că vechea tradiție n-a dispărut, ci s-a schimbat. Astfel, recunoștința grecilor din zilele noastre față de medicii lor nu se mai concretizează în mulaje, ci în tăblițe metalice pe care e gravat istoricul bolii și citeva amănunte despre vindecarea ei.

(Din „Komsomolskaia Pravda“)

DE PRETUTINDENI

Cel mai prost

Intr-o bună zi poșta din orașul Pittsburgh, S.U.A., a fost pusă în fața unei probleme foarte dificile: trebuia să înmîneze o scrisoare anonimă „celui mai prost avocat din localitate“. Primii zece avocați cărora a încercat să le-o remită au refuzat-o cu indignare; abia al unsprezecelea a acceptat-o și sinceritatea i-a fost recompensată. Căci plicul conținea o bancnotă de 100 de dolari și un bilețel: „Sincere felicitări. Nu sinteți atît de prost pe cît vă crede colegii dumneavoastră“.

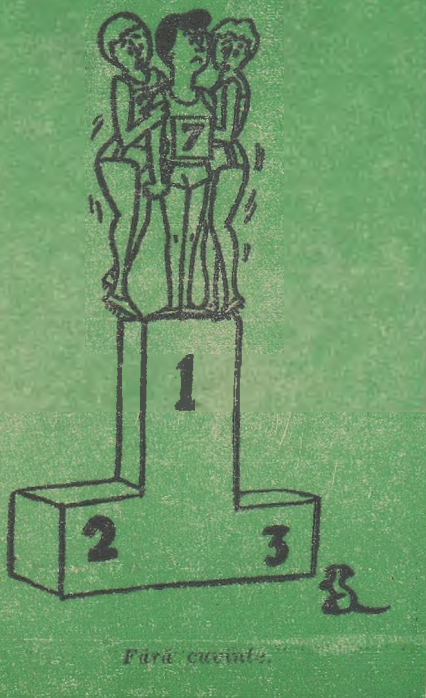
De gustibus...

Lakshmi, femela de elefant din grădina zoologică londoneză, a adoptat un fel de mîncare ce nu figura pînă acum pe meniul familiei sale. De cînd a pescuit din sacoșă unei vizitatoare o jachețică de copil pe care a înghițit-o cu deliciu, vincază piese de lînă. Cum apare cineva cu o jachetă deschisă sau un pulover mai larg, Lakshmi îl și dezbracă. Direcția grădinii zoologice a fost nevoită să deschidă un cont pentru despăgubirea victimelor. Pentru a nu prejudicia însă buna reputație a instituției, s-a grăbit să facă tuturor cunoscut că Lakshmi este interesată numai de îmbrăcăminte și că purtătorii nu au nici un motiv să se teamă pentru propria lor persoană.

Asortați-vă pantofii

In ce proporție îmbină moda fan-tezia cu practicul? Greu de spus. Un creator de pantofi italian s-a gîndit să ia măsuri pentru iarna care nu mai e chiar atît de blîndă nici la el în țară. Considerînd deci adecvată o încălțăminte mai înaltă, a ridicat-o nu pe tradiționalele tocure, ci pe... roți. Modelele lui sînt copia fidelă a diverselor tipuri de automobile italienești și străine. Astfel, marca mașinii va putea fi recunoscută chiar și cînd posesoarea umblă pe jos. Iar femeile pentru care automobilul este încă un vis, vor putea „păși“ totuși într-un Fiat sau Mercedes.

Fără curiozitate

O DRAGOSTE TRAGICĂ

Esenin
și Isadora Duncan

După cum se știe, nu de mult s-au împlinit 70 de ani de la nașterea și 40 de ani de la moartea marelui poet sovietic Serghei Esenin. Cu acest prilej, scriitorul Ilia Șneider, care a fost timp de mulți ani prietenul intim al poetului, a dat publicității câteva fragmente din amintirile sale, oprindu-se mai îndelung asupra poveștii de dragoste dintre Esenin și vestita balerină Isadora Duncan.

Născută în America dintr-o familie de origină irlandeză, Isadora era celebră în lumea întreagă încă de la începutul secolului nostru. Fusesse prima balerină care avusese curajul să renunțe la costumul obișnuit, prezentându-se pe scenă într-o tunică ușoară și cu picioarele goale. Concepțiile ei erau de-a dreptul revoluționare pentru epoca respectivă: dansul trebuia să se apropie mai mult de viață, iar principiul educației artistice a copiilor trebuia generalizat.

După Revoluția din Octombrie 1917, Isadora Duncan a fost una dintre primele personalități artistice occidentale care și-a manifestat prietenia față de Rusia Sovietică, creînd chiar o serie de dansuri pe teme revoluționare.

În vara anului 1921, răspunzînd unei invitații a guvernului sovietic, balerina a sosit la Moscova pentru a înființa o școală de dansuri plastice destinată copiilor.

Ilia Șneider relatează că intrînd într-o zi, împreună cu Esenin în camera Isadorei Duncan, pe oglinda care acoperea un întreg perete au găsit scris, de mîna dansatoarei, în rusește: „Îl iubesc pe Esenin”. Văzînd aceasta, poetul a luat săpunul pe care-l folosisse și Isadora și a notat repede, pe aceeași oglindă: „Eu nu!”. Remarcînd durerea dansatoarei, Șneider a luat la rîndu-i săpunul și a scris alături: „O să vină și vremea asta”. Într-adevăr, n-a trecut mult și Esenin a șters într-o dimineață cele trei inscripții de pe oglindă, notînd cu litere mari: „O iubesc pe Isadora”.

Dragostea nu i-a împiedicat pe cei doi artiști să creeze mai departe. Esenin a scris în perioada aceea câteva din cele mai frumoase poeme ale sale. Isadora Duncan a organizat un turneu în Statele Unite cu copiii cărora le preda dansul.

— Înainte de plecarea mea la Moscova, spune ea, ziarele sceptice din Europa occidentală și America îmi preziceau mari de-

ziluzii în „aventura mea bolșevică”. Vreau ca acum ziaristii să-i poată vedea pe copiii ruși... Vom da astfel o lovitură în plus tuturor concepțiilor vechi și perimate.

Isadora și Esenin au plecat împreună în acest turneu. Cu cîteva zile înainte, ei se căsătoriseră la Moscova, luîndu-și amîndoi ca nume de familie Duncan-Esenin.

Spectacolele date de copiii sovietici s-au bucurat de un imens succes. Dar autoritățile din S.U.A. au acuzat-o pe dansatoare că face „propagandă sovietică”, i-au retras cetățenia americană și au expulzat-o din țară, împreună cu Esenin.

Înapoiată la Moscova, în toamna anului 1923, ei s-au despărțit. Lui Esenin nu-i mai rămăseseră decît doi ani de viață. În 1925 el s-a sinucis, după cum se știe, în apartamentul nr. 5, din vechiul hotel „Anglia” din Leningrad.

Cînd a aflat printr-o telegramă de la Șneider de moartea fostului ei soț, Isadora Duncan a suferit enorm. Într-o lungă telegramă trimisă la Moscova, ea scria, printre altele: „Am plîns atît de mult, încît nu mi-au mai rămas lacrimi”.

Cîteva ani mai tîrziu, întrebată de un ziarist francez care este perioada din viața ei pe care o consideră cea mai fericită, dansatoarea a răspuns:

— Rusia, Rusia, numai Rusia. Cei trei ani petrecuți acolo, în ciuda durerii pe care am încercat-o, prețuiesc mai mult decît tot restul vieții mele. În Rusia am atins culmile existenței mele artistice.

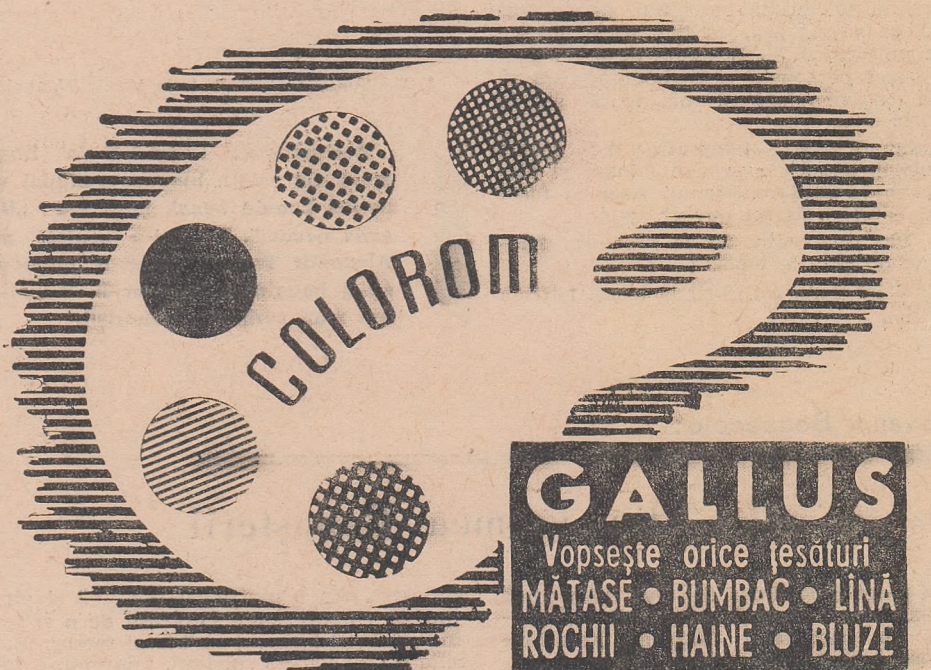
În septembrie 1927, o tragică coincidență a făcut ca Isadora Duncan să aibă o moarte oarecum asemănătoare cu aceea a omului pe care îl iubise atît de mult. Se afla pe atunci la Nisa. Urcîndu-se într-un mic automobil de curse, ea și-a aruncat pe spate fularul roșu, împodobit cu o pasăre galbenă, pe care îl purta de obicei în jurul gîtului. Era bine dispusă și prietenilor de care se despărțea le-a declarat:

— Rămăs bun, dragii mei, mă îndrept spre glorie.

Cîteva secunde mai tîrziu, fularul roșu se prindea de una din roțile din spate ale mașinii și, cu o smucitură bruscă și violentă, strangula gîtul dansatoarei. Medicul chemat în grabă n-a mai putut constata decît ruptura coloanei vertebrale și a carotidei. Isadora Duncan murise într-o fracțiune de secundă.

Margarina
VEGETALĂ
VITAMINIZATĂ

O grăsime de origine vegetală ce înlocuiește în foarte bune condițiuni untul atît la prepararea prăjiturilor cît și la diferite preparate culinare

Cititori,
întreprinderi și instituții
din mediul rural!

Cărțile de specialitate pe care nu le găsiți la librăria sau magazinul mixt ori universal (sau difuzorul de carte) din localitatea dv. de domiciliu, le puteți obține adresîndu-vă printr-o scrisoare sau carte poștală secției „Cartea prin poștă” din orașele reședință de regiune, la următoarele adrese:

Reg. Argeș	— Întreprinderea comercială interraională Pitești, str. Tîrgul din Vale nr. 23.
Reg. Bacău	— I.C.R. Bacău, str. Tineretului, nr. 44.
Reg. Banat	— I.C.I. Timișoara, str. Ungureanu, nr. 17.
Reg. Brașov	— I.C.R. Brașov, str. Lungă nr. 233.
Reg. Cluj	— I.C.I. Cluj, str. Fabrica de chibrituri 1.
Reg. Crișana	— I.C.I. Oradea, str. Martirilor Deportati, nr. 32—34.
Reg. Dobrogea	— I.C.I. Constanța, str. Ștefan cel Mare, nr. 84.
Reg. Galați	— I.C.R. Galați, str. 13 Iunie, nr. 25.
Reg. Hunedoara	— I.C.R. Deva, str. George Enescu, nr. 40.
Reg. Iași	— I.C.R. Iași, str. Manta Roșie, nr. 74.
Reg. Maramureș	— I.C.I. Baia Mare, str. 6 Martie, nr. 216. Cartier Depozite-Recea.
Reg. Mureș-A. M.	— I.C.I. Tg. Mureș, str. Pavlov, nr. 3.
Reg. Olteniș	— I.C.I. Craiova, str. Rampei, nr. 35.
Reg. Ploiești	— I.C.R. Ploiești, Bd. Grivița Roșie, nr. 23.
Reg. Suceava	— I.C.I. Suceava, str. Bazelor, nr. 1. Cartier Burdujeni.

Librăria „Cartea prin poștă”, București, str. Sergent Nuțu Ion, nr. 8—12, raionul Lenin.

Cărțile cerute vor fi trimise prin poștă la adresa indicată de dv., plata făcîndu-se la primirea coletului. Pentru întreprinderi și instituții plata se poate face și prin virament, dacă valoarea comenzii depășește suma de 100 lei.

Rețineți: La aceleași adrese puteți cere și vi se vor trimite gratuit cataloage de cărți din domeniul dv. de activitate, cataloage de cărți literare, recomandări, recenzii, note bibliografice etc.

COMPLEXUL
PENTRU INDUSTRIALIZAREA
LEMNULUI

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RAȘINI UREOFORM-ALDEHIDA DIN AȘCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICAT.

Economice, stabile, grosimi uniforme, randament sporit la croire, perfect plane, formate practice, se pot furniza etc.

DOMENII DE UTILIZARE

• Mobilier • plafoane • pereți despărțitori • amenajări interioare • vagoane tramvaie • lambriuri • construcții navale etc.

Greutate specifică 60 kg/mc.

Grosimi: 8. 12. 16. 19. 22 mm.

Formate: 1830/3660, 1830/1830, 2440/1830, 1220/1830 mm.

C.I.L.
BRAILA

Un scris neciteț

„...In sfârșit, vine rîndul cetățeanului serios, cu ochelari cu ramă de aur. Funcționara îi ia formularul, citește îndelung, se încrunță, iar după aceea, cu o voce tare, metalică, de se aude în toată sala, spune pe un ton oficial:

— E foarte neciteț scris, cetățene. Ce cuvînt e asta?

Ceafa omului serios, cu înfățișare de conferențiar, se face roșie ca racul.

— Pi... pisicuța, spune el abia auzit.

— Mai tare, cetățene, nu aud!

— Pisicuța!

Publicul din rînd începe să ridă.

— Păi ce fel de „pisicuță” e asta? spune telegrafista cu aceeași voce indiferentă și tare. S-ar putea citi „periuță”, sau poate „perinuță”, mă rog, orice!

— Dar eu vreau „pisicuță”!

— Dacă doriți „pisicuță”, scrieți „pisicuță”!... Dar asta ce mai este?

— Care, vă rog?

— Astea două cuvinte de aici!

— Citiți-le singură! Dar, vă rog, nu s-ar putea fără glas tare? Scrisul e foarte clar!

— Foarte neclar, cetățene! izbucnește și mai tare severa telegrafista. Ce înseamnă asta: „Imbrățișez, sărut lădița”.

— Nu „sărut lădița”, ci „sărut lăbuța”, îndreaptă, șoptind jalnic, „conferențiarul” și-și șterge cu batista chelia nădușită, acum roșie ca un rac fier.

— Păi, ce fel de „lăbuță” e asta? Pof-tim, citește și dumneata!

— Imbrățișez, sărut... hm... da! Din greșeală l-am făcut pe „d” în loc de „b”. Asta așa, din... grabă! Vă rog să mă iertați! Corectez pe loc!

Toți cei ce stau la rînd rid în hohote.

— Nu înțeleg, mormăie cetățeanul serios întinzînd telegrama corectată, de ce trebuie, ca să zic așa, să dai toată chestia asta publicității?... E vorba de o telegramă strict personală și dumneata, cum să spun, o popularizezi pe toată strada Gorki!

Ridicînd capul, telegrafista își scoate ochelarii, aruncă o privire tăioasă și disprețuitoare conferențiarului roșu ca focul și, apăsînd pe fiecare cuvînt, spune:

— Dar dumneata, de ce prezinți telegrame de care te jenezi?

Apoi își pune ochelarii la loc și își reia lucrul.

— Acum ai corectat în așa fel „lăbuța” dîmitale, observă, însă, ea după o clipă, că a leșit „băbuța”. În definitiv, ce săru-tați, cetățene: „lăbuța” sau „băbuța”?

În rînd se aud din nou rîsete. Cineva, supărat, spune ironic:

— Cetățene, mai termină cu sărutatul băbuțelor. Vă rugăm mai repede!

— Doar nu sînt vinovat că am un scris neciteț! se apără într-o doară „conferențiarul”. — Dați-mi voie... să corectez „lăbuța”!

— Nu, cetățene! declară categoric telegrafista. Nu pot să primesc o telegramă scrisă atît de neciteț. Luați un formular nou și transcrieți totul!

Cetățeanul serios oftează și, supus, se dă la o parte. Cinci minute după aceea apare din nou la ghișeu:

— Nu vă supărați! Dați-mi voie, vă rog! Nu vă supărați, dar eu am mai stat la rînd! Pofitim! Am copiat-o!

Telegrafista ia formularul, citește și o ia de lă-nceput:

— Iar nu-i citeț, cetățene! Uite, asta ce înseamnă: „sărut minori”? Așa e?

— Vai de mine, dar de ce vorbiți așa tare? De unde și pînă unde „minori”? Doar scrie clar: „sărut mii ori”, „mii ori”! și nu „minori”!

— Dar asta ce-i?

— Semnătura!

— Nu pot să descure nimic din ce scrie aici.

— Scrie „Vasiuciok”... *

— Cine e „Vasiuciok”? Dumneata?!

— Eu...

— E numele dîmitale?

— E un nume... așa... de alint!

Telegrafista dă din umeri. Ce să-i faci, nu știe ce-i „lirismul”!

* Diminutiv neobișnuit de la Vasili (N. trad.).

Recunoașteți textul? E un fragment din schița binecunoscutului umorist Leonid Lenci, intitulată „Un scris neciteț”. Tema l-a inspirat pe Alexandr Ivanov, care a încercat să-și imagineze cum ar fi tratat-o trei mari scriitori neumorști.

A. Conan Doyle;

Omul cu formularul

Într-o seară ploioasă de toamnă m-am dus la poștă să-i expediez soției o telegramă. În clădirea poștei de pe Fleet Street, colț cu Cavendish Square, era semiintuneric. Mă cuprinse o ciudată neliniște.

Telegrafista, o făptură uscată, cu nas lung și pince-nez, luă formularul, dar mi-l înapoie pe loc.

— Transcrieți-l, rosti cu glas scîrbit. Aveți un scris neciteț. În loc de „scrie” se înțelege „carie”.

Mă cuprinse, nu știu de ce, groaza. Am rescris de cinci ori textul telegramei cînd, la un moment dat, am întîlnit privirea telegrafistei. Nasul ei lung și subțire dispăruse, pince-nez-ul i se strîmbase, umerii i se lărgiseră, iar în ochi îi apăruse licărul

pe care-l cunoșteam prea bine. În fața mea era... Sherlock Holmes!

— S-s-st! șopti prietenul meu, ducînd degetul la buze. Liniște, Watson, pentru numele lui dumnezeu! Fă-te că nu mă recunoști. Moartea mă pîndește în fiecare clipă. Trebuie să cîștig timp, să-i duc de nas. Mai transcrie o dată telegrama, pe urmă aruncă o privire în jur, dar fără să fii observat.

M-am executat. În spatele meu era un ins necunoscut, chel, cu înfățișare de conferențiar și cu ochelari cu ramă de aur. Ținea în mînă un formular de telegramă. M-am înfiorat fără să vreau.

Deodată, ușa se deschise și în încăpere năvăliră un omuleț cu o față de dihor necăjit și doi agenți de poliție.

— Pune mîna pe el, Lestrade! răcni Holmes și în aceeași clipă se aruncă asupra insului cu ochelari. Eu m-am aruncat asupra lui Holmes, iar Lestrade asupra mea. Cătușele țăcăniră sec.

— Dați-mi voie să vi-l prezint pe profesorul Moriarti, rosti Holmes triumfător, ridicîndu-se de pe podea și scuturîndu-se de praf, cel mai mare criminal al zilelor noastre. A fost vinat fără succes de Scotland-Yard și de Lev Șeinin, invitat special din Rusia.

Lestrade, detectivul oficial al Scotland-Yard-ului, părea jenat.

— Mister Holmes! spuse el. Vă rog să mă iertați. Încă din copilărie nu izbuteam să deosebesc inducția de deducție. N-am avut încredere în dumneavoastră. Ați dobindit, însă, rezultate uimitoare. Povestiți-mi, vă rog, cum ați reușit...

— Fleacuri! făcu Holmes într-o doară și mă apucă de braț. Tutunul „Lina de aur” ușurează concentrarea intelectuală. Să mergem, Watson. Nu mai avem ce căuta aici. Ai văzut-o pe Plisețkaia în „Hovanșcina”? Perfect. Avem tocmai timpul să citim vreo două schițe de Lenci și să ajungem la actul II. „Nimic nu se face fără muncă”, spune sir Leonid și, de ce să n-o recunoaștem, are dreptate!

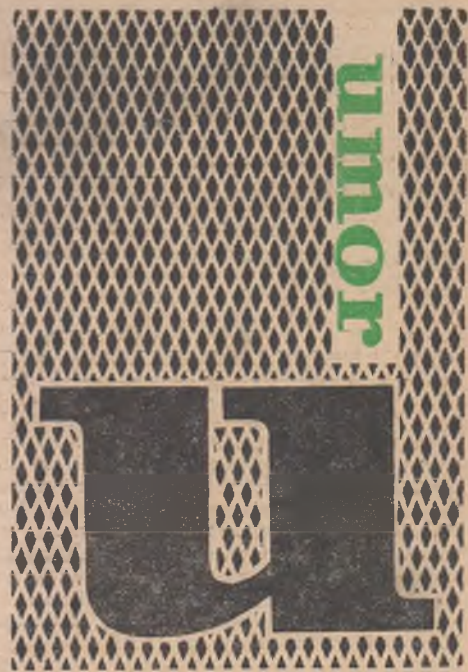
A. S. Pușkin:

Scrisul căpitanului

Pe vremea cînd obligațiile serviciului mă purtau prin localitatea *** l-am cunoscut pe căpitanul de cavalerie Vasili G.

Trebuie să spun că preasimpaticul meu prieten avea un scris din cale afară de încilic și depeșele lui păreau mîzgălite nu de mînă de om, ci de o labă de gîscă.

Ofițerul de care vă vorbesc era în corespondență cu prințesa B., de care era peste măsură de îndrăgostit și întors de pe

cîmpul de bătaie, se simțea onorat să-i compună misive pline de gingășie.

Într-o zi, întorcîndu-se în bivouac, con-trar obiceiului, trist și îngîndurat, căpitanul îmi împărtăși că singurul lucru pe care îl dorea cu ardoare era să cadă cu cîinste pe cîmpul de luptă.

Considerînd, la rîndu-mi, că ar fi fost o lipsă de tact să mă interez de pricina mîhnirii lui atît de profunde, m-am îndepărtat.

Curînd, însă, lucrurile s-au lămurit.

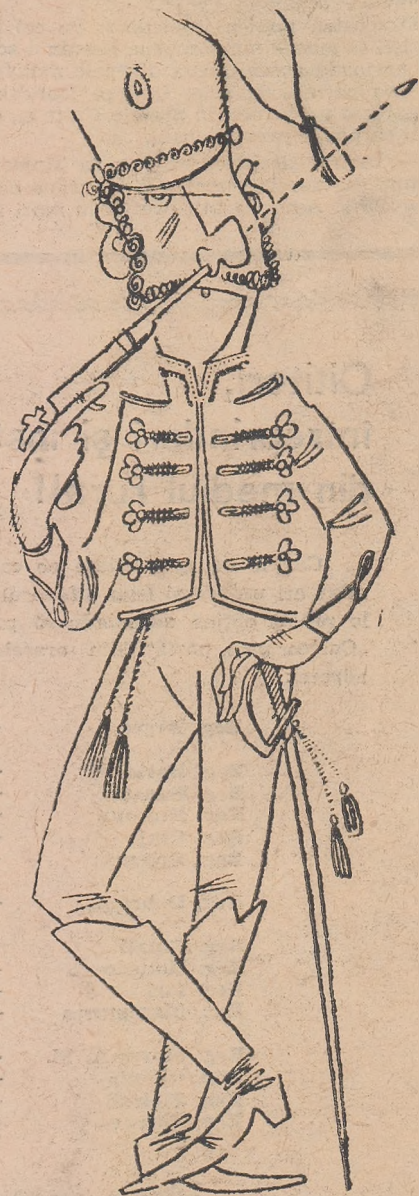
Primînd, într-o bună zi, una din depeșele lui G., în loc de „vă mingii lăbuța” prințesa B. citise, dintr-o inexplicabilă eroare a telegrafistei, „vă mingii periuța”, ceea ce pentru o doamnă din înalta societate era o incalificabilă impertinență.

Scandalul a ajuns la urechile comandantului și, mulțumită pălăvrăgelilor aghiotantului S., a devenit public.

Toți rîdeau fără milă de sărmanul căpitan.

În timpul acesta caii noștri nechezau atît de tare încît inamicul, crezînd că ne pregăteam de ofensivă, se retrase în dezordine.

Neonorocitul căpitan încercă de două ori să se sinucidă, dar nu reuși și foarte cu-

rînd, cu nara găurită de un glonte, fu deblocat și se retrase la moșia lui.

Se spune că acolo, în singurătate, obișnuia să citească operele lui Leonid I. și, în liniștea conacului, se deda la o veselie fără frîu.

A. Ivanov

Giovanni Boccaccio:

O povestire din vremea Renașterii

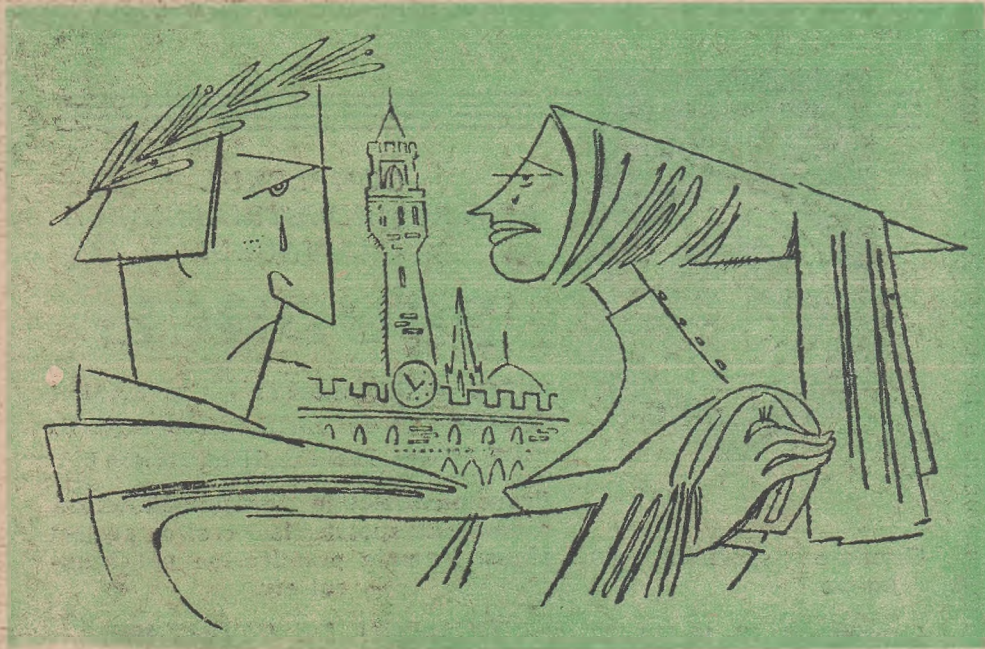
În parohia Sf. Popa del Ovo trăia odată un oarecare messer Basilio, rudă îndepărtată cu cardinalul Mazarini, prea bine cunoscut prin faptele lui.

Deși indeseat și chel și de o vîrstă nu tocmai fragedă, numitul messer s-a însurat din dragoste înfocată cu o tinăra de viață veche și nobilă.

La puțin timp după aceea, tinăra soată a plecat pe țarmul Pontului Euxin iar so-

sufletești era o matroană uscățivă și virtuoasă, care se simți cuprinsă de o sfîntă indignare și-l potopi pe bietul messer Basilio cu un val de sudălmă, trîntindu-i depeșa drept în față și strigînd în gura mare că nu-i înțelege scrisul.

De necaz, messer Basilio injură într-o italiană cu accent rusesc și, roșu ca racul, strigă: „Ce te legi de scrisul meu, smintito?”, după care fugi așa cum era, numai

țul, sfișiat de o cumplită gelozie, a rămas acasă și, sîcîntînd nu fără temeii că pe țarmul mării calde s-ar putea afla un signor ceva mai sprinten decît el, s-a gîndit să scrie o scrisoare căreia să-i încredințeze toată dragostea ce înflăcăra nobila lui inimă de gelos fără noroc.

Dar persoana de care atîrna înmînarea fără de zăbavă a gingașei epistole către aceea ce nu se sinchisea de caznele lui

în izmene, la mănăstirea benedictinilor unde, ogoindu-se cu o licoare dulceagă, dădu uitării chinurile sufletești.

Aflînd una ca asta, tinăra lui soție se măriți curînd cu un oarecare messer Florentidze, care transporta nu fără succes citricele napolitane pe piețele din răsărit, și rămase pînă la sfîrșitul zilelor o pildă de neprihănire și cucernicie.